

МВС УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ПРОГРАМА

до прийому атестаційного екзамену для здобувачів вищої освіти

**(галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»,
спеціальність 051 «Економіка»,
освітньо-професійна програма «Економічна безпека підприємства»
освітній ступінь – «бакалавр»)**

Схвалено Вченою радою ДонДУВС
«28» листопада 2023 року, протокол № 6

Розробники програми до прийому атестаційного екзамену для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка», ОПП «Економічна безпека підприємства:

ГУЗЕНКО ОЛЕНА - доцент кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки, кандидат економічних наук, доцент

ШАЛІМОВ ВОЛОДИМИР – доцент кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки, кандидат економічних наук, доцент

ГАПОНЮК ОЛЬГА - доцент кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки, кандидат економічних наук, доцент

ФРУНЗА СВІТЛАНА - доцент кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки, кандидат економічних наук, доцент

Кафедра господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки, факультету №4 ДонДУВС

Програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки

Протокол № 1 від 25.08.2023 р.

Завідувач кафедри

Сергій ВАСИЛЬЄВ

1. ВИМОГИ ЩОДО НАБУТИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

ОК14 МІКРОЕКОНОМІКА

Здобувачі/здобувачки вищої освіти повинні мати такі компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області професійної діяльності;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікрорівні;
- розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки;
- здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати

ОК17 ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Здобувачі/здобувачки вищої освіти повинні мати такі компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами;
- здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;
- здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин;
- здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;
- здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

ОК21 ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Здобувачі/здобувачки вищої освіти повинні мати такі компетентності:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та

міжнародному рівнях;

- розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки;

- розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;

- здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;

- здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин;

- здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;

- здатність до стратегічного планування та розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ОК24 ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Здобувачі/здобувачки вищої освіти повинні мати такі компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами;

- здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

- здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин;

- здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;

- здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності;

- здатність до стратегічного планування та розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища

- здатність до розроблення та впровадження заходів в області протидії ризикам та загрозам економічній безпеці підприємства;

- здатність проводити комплексний аналіз та оцінку економічної безпеки підприємства в умовах невизначеності та загроз

ОК26 АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Здобувачі/здобувачки вищої освіти повинні мати такі компетентності:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних

джерел;

- здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів;
- здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію;
- здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності;
- здатність проводити комплексний аналіз та оцінку економічної безпеки підприємства в умовах невизначеності та загроз.

ОК30 ПЛАНУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Здобувачі/здобувачки вищої освіти повинні мати такі компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами;
- здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;
- здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів;
- здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;
- здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудоу відносин;
- здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;
- здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності;
- здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків;
- здатність до стратегічного планування та розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- здатність до розроблення та впровадження заходів в області протидії ризикам та загрозам економічній безпеці підприємства;
- здатність проводити комплексний аналіз та оцінку економічної безпеки підприємства в умовах невизначеності та загроз.

ОК31 СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

Здобувачі/здобувачки вищої освіти повинні мати такі компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами;
- здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;
- здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів;
- здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;
- здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин;
- здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;
- здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності;
- здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків;
- здатність до стратегічного планування та розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- здатність до розроблення та впровадження заходів в області протидії ризикам та загрозам економічній безпеці підприємства;
- здатність проводити комплексний аналіз та оцінку економічної безпеки підприємства в умовах невизначеності та загроз.

2. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ОК14 МІКРОЕКОНОМІКА

	ІРН 3	ІРН 4
Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікроекономіки	+	
Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем		+

ОК17 ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

	<i>Програмні результати навчання</i>			
	ПРН 10	ПРН 12	ПРН 13	ПРН 16
Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.	+			
Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати		+		
Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники			+	
Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.				+

ОК21 ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

	ПРН 7	ПРН 9	ПРН 11	ПРН 16	ПРН 17	ПРН 21	ПРН 24	ПРН 25
Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.	+							
Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.		+						
Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.			+					
Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.				+				
Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.					+			

Вміти абстрактно мислити, застосувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів								+		
Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.									+	
Вміти планувати діяльність підприємства у стратегічному розрізі та розробляти стратегію забезпечення економічної безпеки підприємства з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників										+

ОК24 ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

	<i>Програмні результати навчання</i>									
	ПРН 10	ПРН 12	ПРН 13	ПРН 16	ПРН 17	ПРН 19	ПРН 22	ПРН 25	ПРН 26	ПРН 27
Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.	+									
Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати		+								
Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.			+							
Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.				+						
Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з					+					

врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.										
Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.						+				
Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.							+			
Вміти планувати діяльність підприємства у стратегічному розрізі та розробляти стратегію забезпечення економічної безпеки підприємства з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників								+		
Вміти обґрунтовувати вибір заходів з протидії ризикам та загрозам економічної безпеки підприємства, виходу з кризового стану, здійснювати ресурсне забезпечення їх реалізації									+	
Вміти аналізувати та оцінювати стан і рівень економічної безпеки підприємства, обґрунтовувати необхідні зміни в структурі активів підприємства та джерел їх формування										+

ОК26 АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

	ІРН 5	ІРН 8	ІРН 10	ІРН 13	ІРН 27
Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	+				
Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.		+			
Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.			+		

Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.					+	
Вміти аналізувати та оцінювати стан і рівень економічної безпеки підприємства, обґрунтовувати необхідні зміни в структурі активів підприємства та джерел їх формування						+

ОК30 ПЛАНУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

	<i>Програмні результати навчання</i>					
	ПРН 12	ПРН 16	ПРН 18	ПРН 22	ПРН 23	ПРН 25
Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	+					
Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.		+				
Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.			+			
Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.				+		
Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.					+	
Вміти планувати діяльність підприємства у стратегічному розрізі та розробляти стратегію забезпечення економічної безпеки підприємства з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників						+

ОК32 СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

	<i>Програмні результати навчання</i>							
	ПРН 12	ПРН 15	ПРН 16	ПРН 17	ПРН 22	ПРН 23	ПРН 25	ПРН 26
Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	+							
Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.		+						
Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних			+					

текстів з економіки.								
Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.				+				
Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.					+			
Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.						+		
Вміти планувати діяльність підприємства у стратегічному розрізі та розробляти стратегію забезпечення економічної безпеки підприємства з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників							+	
Вміти обґрунтовувати вибір заходів з протидії ризикам та загрозам економічної безпеки підприємства, виходу з кризового стану, здійснювати ресурсне забезпечення їх реалізації								+

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Результати складання атестаційного екзамену оцінюються у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою:

- **«відмінно»** – виставляється, коли здобувач/здобувачка вищої освіти набрав/набрала за сумою виконання всіх завдань, передбачених білетом, 90-100 балів;

- **«добре»** – виставляється, коли здобувач/здобувачка вищої освіти набрав/набрала за сумою виконання всіх завдань, передбачених білетом, 75-89 балів;

- **«задовільно»** – виставляється, коли здобувач/здобувачка вищої освіти набрав/набрала за сумою виконання всіх завдань, передбачених білетом, 60-74 балів;

- **«незадовільно»** – виставляється, коли здобувач/здобувачка вищої освіти набрав/набрала за сумою виконання всіх завдань, передбачених білетом, 0-59 балів.

Для переводу отриманих оцінок в бали системи ECTS застосовується коефіцієнтна система, яка дає можливість переводу оцінок національної системи:

– теоретична частина екзамену – **коефіцієнт 4**, який може дробитися в залежності від кількості завдань.

– практична частина – **коефіцієнт 8**, який може дробитися в залежності від кількості завдань.

Для визначення ступеня виконання завдань, передбачених білетом, та подальшого їх оцінювання слід врахувати:

1. Відповідь на теоретичне запитання максимально оцінюється в 5 балів за такими критеріями:

- оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала повну відповідь на поставлене запитання, володіє теоретичним матеріалом, аргументовано висловлює свої думки, використовує необхідну термінологію, не допустивши при цьому помилку або допустивши 1 несуттєву помилку;

- оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала повну відповідь на поставлене запитання, володіє теоретичним матеріалом, аргументовано висловлює свої думки, використовує необхідну термінологію, допустивши при цьому одну помилку або допустивши 2 несуттєвих помилки;

- оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала фрагментарну відповідь, яка відповідає 50% навчального матеріалу, що охоплюється поставленим питанням, допустивши при цьому дві помилки;

- оцінка «2» низький рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала фрагментарну відповідь, яка відповідає 30% навчального матеріалу, що охоплюється поставленим питанням, допустивши при цьому три помилки;

- оцінка «1» мінімальний рівень – здобувач/здобувачка здатний/здатна з помилками й неточностями відтворити окремі поняття, що стосуються поставленого питання;

- оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не надав відповідь на теоретичне запитання.

Для переводу оцінки за відповідь на теоретичне запитання в бали застосовується коефіцієнт 4, оскільки теоретична частина передбачає три теоретичні запитання $(5+5+5+5)*3=60$.

$$K = \text{Отримана оцінка} * 3 =$$

Теоретична частина включає теоретичні питання з таких блоків (освітніх компонент):

1. Економіка підприємства (ОК17)
2. Економічна безпека держави (ОК21)
3. Економічна безпека суб'єктів господарювання (ОК24)
4. Планування та контроль на підприємстві (ОК30) та Стратегічне управління (ОК31).

2. Відповідь на практичну задачу максимально оцінюється в 40 балів за такими критеріями:

- оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу; надав/надала відповіді на всі поставлені в

умовах завдання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти; правильно продемонстрував/продемонструвала дії працівника поліції відповідно до фабули задачі; правильно склав/склала документи, необхідні відповідно до фабули задачі;

- оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу; надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах завдання, але не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки; продемонстрував/продемонструвала дії працівника поліції відповідно до фабули задачі, але допустив/допустила незначні помилки; склав/склала документи, необхідні відповідно до фабули задачі, але допустив/допустила незначні помилки в їх оформленні, які що суттєво не впливають на загальний висновок;

- оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах завдання, не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти, продемонстрував/продемонструвала не всі дії працівника поліції відповідно до фабули задачі; допустив/допустила суттєві помилки в оформленні документів;

- оцінка «2» низький рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти або лише надав/надала відповіді на поставлені в умовах завдання, при цьому допустив/допустила суттєві помилки, або лише склав документи, необхідні відповідно до фабули задачі, при цьому допустив/допустила суттєві помилки; продемонстрував/продемонструвала дії працівника поліції відповідно до фабули задачі із суттєвими помилками;

- оцінка «1» мінімальний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти зробив/зробила принципові помилки, які викривлюють усе рішення;

- оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не розв'язав / розв'язала запропоновану задачу, не продемонстрував / продемонструвала дії працівника поліції відповідно до фабули задачі не склав / склала документи, необхідні відповідно до фабули задачі.

Для переведу оцінки в бали застосовується коефіцієнт 4, оскільки практична частина передбачає дві задачі (практичні ситуації) $(5+5)*4=40$.

$$K = \text{Отримана оцінка} * 4 =$$

Практична на частина включає задачі (практичні ситуації) з таких блоків (освітніх компонент):

1. Мікроекономіка (ОК12)
2. Аналіз господарської діяльності (ОК26)
3. Економіка підприємства (ОК17)
4. Економічна безпека суб'єктів господарювання (ОК24)

3. ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЕКЗАМЕНУ, СТРУКТУРА ЗАВДАНЬ

Форма проведення атестаційного екзамену – комбінована (усно-письмова) з п'яти блоків (освітніх компонент).

Структура екзаменаційного білету:

- 4 теоретичних запитання та 2 задачі (практичні ситуації).

Під час підготовки відповіді здобувачі вищої освіти можуть користуватися програмою комплексної атестації, яка знаходиться на столі для кожного здобувачі вищої освіти, що готується до відповіді.

У разі виникнення виключних обставин та у зв'язку з необхідністю проведення атестаційного екзамену дистанційно форма проведення екзамену – тестування.

Дистанційне проведення комплексного атестаційного екзамену передбачає виконання тестових завдань з навчальних дисциплін у загальній кількості 100 тестів.

Структура екзаменаційного білету:

– 100 тестових завдань з однією правильною відповіддю з чотирьох.

Якщо відповідь здобувача вищої освіти на комплексній атестації не відповідає вимогам, Атестаційна комісія ухвалює рішення про те, що здобувач вищої освіти не пройшов комплексну атестацію і у протоколі засідання Атестаційної комісії йому проставляється оцінка «незадовільно». У випадку, якщо здобувач вищої освіти не з'явився для складання атестації, то в протоколі зазначається, що він є не атестованим у зв'язку з неявкою на засідання (атестацію).

4. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

ОК14 МІКРОЕКОНОМІКА

Змістовний модуль 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ СПОЖИВАННЯ І ВИРОБНИЦТВА

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки. Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки. Багатоаспектність теоретичного аналізу економічних систем. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Макро- та мікроекономіка як найважливіші складові сучасної теоретичної економіки, як методологічна, термінологічна, інструментальна база конкретних економічних дисциплін. Мета, завдання і зміст дисципліни. Мета і завдання дисципліни. Блочно-змістова схема дисципліни. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами.

Тема 2. Теорія еластичності попиту та пропозиції. Потреба і попит, їх взаємозв'язок. Індивідуальний і ринковий попит. Форми представлення попиту: аналітична, таблична та графічна. Закон попиту та його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача. Соціальні ефекти, що ускладнюють зв'язок між індивідуальним і ринковим попитом: ефект «юрби», ефект «сноба», ефект «Веблена». Аналіз зміни попиту в цілому та величини (обсягу) попиту. Цінові та нецінові детермінанти. Зміна величини (обсягу) попиту: переміщення вздовж функціонально заданої лінії попиту. Зміна попиту в цілому під впливом нецінових детермінант, її графічна ілюстрація. Особливості впливу цін взаємозв'язаних товарів. Принципова оцінка дії цінових і нецінових детермінант попиту в діагностиці реальних ситуацій на товарних ринках. Пропозиція, суть і способи вираження. Поняття обсягу пропозиції. Закон пропозиції. Аналіз змін у пропозиції та обсягу поропонованого товару під впливом основних нецінових детермінант.

Тема 3. Основи теорії поведінки споживача. Гранична корисність блага. Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Поняття «потреби», «види потреб». Економічні блага, їх класифікація. Поняття «корисність», її особливості; спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем. Закон спадної граничної корисності блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної і граничної корисності. Перший закон Госсена. Закон спадної корисності блага, його графічне подання. Оптимізація споживання за умови множинності споживаних благ. Вплив на поведінку споживача бюджетних стримувань і цін на блага. Модифікація функції корисності як залежності між кількістю споживаних благ і рівнем корисності за умови бюджетних обмежень. Сутність раціонального вибору споживача. Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Поняття «рівноваги споживача». Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена. Еквіваріантний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача.

Тема 4. Ординалістська теорія поведінки споживача. Вибір споживача з ординалістських позицій. Система переваг споживача та її основні елементи: здатність до ранжування альтернатив; транзитивність переваг; ненасиченість благами; взаємозамінність благ. Множинність благ і повна інформованість споживача як зовнішні умови для здійснення вибору. Криві байдужості, їх властивості. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Спадний характер і неможливість перетинання кривих байдужості за інших однакових умов. Карта байдужості. Гранична норма заміни (заміщення) благ: сутність і методика обчислення. Наслідок динаміки норми у поясненні форми кривих байдужості. Крайні випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ. Оптимум споживача як модель раціонального споживачого вибору. Два підходи до оптимізації споживачого вибору, їх гранична інтерпретація. Вирівнювання зважених граничних корисностей і рівновага споживача. Різні випадки досягнення рівноваги:

«кутова» і «внутрішня» рівноваги. Економічна, алгебраїчна, графічна інтерпретація рівноваги споживача.

Тема 5. Аналіз поведінки споживача. Реакція споживача на зміну власного доходу. Лінія “дохід – споживання”, її економічна суть. Нахил лінії як характеристика відношення споживача до благ. Поняття “нормальних” і “низькоякісних” благ. Криві Енгеля. Реакція споживача на зміну цін товарів. Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів та обох товарів. Побудова лінії «ціна–споживання». Траекторія розвитку споживання як результат зниження цін. Побудова лінії індивідуального попиту споживача. Ефект заміщення та ефект доходу. Визначення умов, що аналізуються: моделі зменшення ціни одного з товарів за незмінності цін на інші товари та доходу споживача. Неоднозначність впливу на вибір споживача. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект доходу та ефект заміщення. Одно- та різноспрямований вплив ефектів. Парадокс Гіффена.

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства. Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, як економічна організація, як найважливіший різновид макросистем. Найпростіша схема ринково-виробничої системи (вхід, процесор, вихід). Підприємство як закупівельна система, як товаровиробник, як продавець. Підприємство як центр прийняття рішень. Мотивація поведінки підприємства. Найважливіші параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Лінія однакових витрат – ізокоста. Рівняння ізокости. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація

Змістовий модуль 2. ТЕОРІЯ ТОВАРНИХ РИНКІВ ТА ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА

Тема 7. Варіація факторів та витрат виробництва. Фактори виробництва, їх групування та варіації. Поняття і параметри виробничої функції. Вибір комбінації виробничих факторів за критерієм мінімізації витрат чи максимізації випуску. Витрати виробництва. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Концепції прибутку. Сукупний, середній та граничний прибуток Частинна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з одним змінним фактором, феномен “затухання” виробничої функції. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактору виробництва. Сукупний, середній та граничний продукт, їх взаємозв'язок і графічне відображення. Оптимум виробника.

Тема 8. Ринок досконалої конкуренції. Моделі ринку. Матриця ринкових форм: досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція і олігополія. Порівняльна характеристика моделей ринку. Ідеальні і реальні ринкові структури. Особливості формування ринкових структур в економіці України. Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристика. Характерні риси і умови досконалої конкуренції: відкритість, мобільність ресурсів, прозорість, однорідність товару та ін. Мінімізація збитків фірми: “сукупний” і “граничний” підходи. Точка припинення операцій підприємства. Пропозиція фірми у короткостроковому ринковому періоді. Графік галузевої

пропозиції. Рівновага фірми і галузі. Ринок досконалої конкуренції у довгостроковому періоді. Довгострокова рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 9. Монопольний ринок Модель «чистої» монополії та її характеристики. Поняття «єдиний продавець», «ринкова (монопольна) влада» у вузькому та широкому розумінні. Ознаки «чистої» монополії: єдиний продавець, відсутність замінників товару, бар'єри для вступу конкурентів до монополізованої галузі. Різновиди монополії. Діагностування монопольної влади. Пропозиція монополіста та особливості її формування. Визначення монопольної ціни. Цінова диференціація та дискримінація. Рівновага підприємства-монополіста у довгостроковому періоді. Досягнення та утримання монополістом ринкової влади. Особливості функціонування реальних монополізованих ринків. Аналіз поведінки реальних монополій. Економічні наслідки монополізації галузі. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Необхідність державного регулювання монополії, антимонопольна політика. Ознаки і поширення монополістичної конкуренції. Спільні риси та відмінності монополістичної конкуренції порівняно з досконалою конкуренцією та чистою монополією. Кількість товаровиробників і диференціація виробів. Умови вступу до галузі. Нецінова конкуренція за даної ринкової структури. Модель поведінки підприємства-монополістичного конкурента. Нецінова конкуренція. Суть і передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту: позитивні наслідки і загрози. Реклама товару. Вплив рекламної діяльності на обсяг продажів і витрат. Ефективність монополістичної конкуренції.

Тема 10. Олігополія Основні ознаки олігополії. Олігополія як закономірна і найпоширеніша структура у світовому ринковому середовищі. Олігополії в Україні. Загальна взаємозалежність олігополістів. Однорідність або диференційованість продукту. Високі бар'єри для вступу до галузі. Асиметричність ринкової влади олігополістів. Теоретичні моделі олігополії. Олігополістична взаємозалежність та еволюція способу дій учасника ринку. Ринкові лідери та аутсайдери. Узагальнення моделей дуополії за Штакельбергом. Моделі дуополії Курно та Бертрана як відображення ринкової поведінки початківця. Картель і квазімонополь. Олігополія, заснована на таємній змові, ціноутворення в цих умовах, перешкоди за таємної змови. Лідерство в цінах. Ціноутворення за принципом «Затрати плюс...» Роль нецінової конкуренції. Ефективність олігополії. Суспільна оцінка олігополістичного ринку. Ефективність олігополії порівняно з іншими ринковими структурами. Економічні наслідки олігополії. Можливості державного регулювання за олігополії.

Тема 11. Загальна ринкова рівновага і економіка добробуту. Поняття ринкової рівноваги, її аналіз. Часткова та загальна рівновага. Необхідність визначення ринкової системи як цілого, дослідження взаємодії та взаємозалежності її частин. Аналіз загальної рівноваги, його етапи. Ефект зворотного зв'язку. Система рівнянь загальної рівноваги за Вальрасом. Закон Вальраса. Рівновага обміну. Необхідність і вигоди ринкового обміну.

Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Парето-ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето. Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів. Діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Парето-оптимальний розподіл ресурсів. Рівновага виробника на конкурентному ринку факторів виробництва. Крива виробничих можливостей та ефективність випуску. Ефективність на конкурентних ринках товарів. Загальна рівновага та економіка добробуту.

Тема 12. Інституціональні аспекти ринкового господарства. Економічна роль держави в ринковій економіці. Необхідність та межі втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Функції держави. Позитивний (описовий) аналіз поведінки уряду. Застосування теорії громадського вибору у поведінці уряду. Позаринкові (зовнішні) ефекти. Поняття про зовнішні ефекти, їх економічний зміст. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Коригуючі податки та субсидії. Теорема Коуза-Стінглера. Забруднення навколишнього середовища. Роль держави у вирішенні екологічних проблем. Громадські блага. Громадський вибір. Поняття громадських благ. Попит на громадські блага і ефективний їх обсяг. Забезпечення громадськими благами: можливість ринку і держави.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові:

1. Базілінська О.Я., Мініна О.В. Мікроекономіка. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
2. Білецька, Л.В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка). Київ: Центр учбової літератури, 2017. 664 с.:
3. Гронтковська Г.Е, Косік А.Ф. Мікроекономіка. Практикум. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 418 с.
4. Петрушенко, Ю.М. Мікроекономіка : теорія та приклади розв'язування задач : навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 320 с.
5. Пилипенко, В.В. Мікроекономіка: курс лекцій : навчальний посібник. Львів: Новий Світ2000, 2018. 280 с.
6. Скорик Г.І. та ін. Вступ до мікро-, макроекономіки. Львів: Львівської політехніки, 2019. 164с.

Додаткові:

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: [у 2 кн.] / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] / За ред. Панчишина С. М., Островерха П. І. К.: Знання, 2019. Кн.
- 2: Мікроекономіка. 437 с. 2. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. та ін. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник. К.: Основи, 2019.- 517 с.
3. Боулз С. Микроэкономика. Поведение, институты и эволюция: Учебник / С. Боулз.; пер. с англ. М.: Изд. «Дело» АНХ, 2018. 576 с.
4. Ватаманюк О. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2020. 192 с.

5. Веріан Г.Р. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник / Пер. з англ. С. Сухая. К.: Лібра, 2019. 632 с.
6. Задоя А.О. Мікроекономіка. Курс лекцій та вправи. Навч. посібник. К.: Знання, 2018.
7. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 415 с.
8. Кулішов В.В. Мікро-, макроекономіка. Підручник. – К.: Магнолія, 2016. 484 с.
9. Коуэлл Ф. Микроэкономика: Принципы и анализ: Учебник / Ф. Коуэлл.; пер. с англ. М.: Изд. «Дело» АНХ, 2011. 720 с.
10. Економічна теорія: політична економія: Підручник / За ред. С.І. Юрія. Ч.2. Теоретичні основи підприємницької діяльності: мікроекономічний аналіз. К.: Кондор, 2018. 613 с.
11. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К., 2017.- 204 с.
12. Мікроекономіка: Підручник / [В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк та ін.] / За ред. Базилевича В. Д. К.: Знання, 2017. 677 с. (Класичний університетський підручник).
13. Мікроекономіка. Навчальний посібник / За ред. В.В. Козюка, Р.М. Березюка, О.П. Шиманської. Тернопіль, 2017. 495 с.
14. Мэнкью Н. Г. Принципы микроэкономики: Учебник для вузов / Н. Г. Мэнкью.; пер. с англ. – [4-е изд.]. Пб.: Питер, 2017. 592 с. (Серия «Классический зарубежный учебник»).
15. Овчинников Г.П. Микроэкономика. СПб., 2016. 168 с.
16. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. К, 2019. 286 с.
17. Піндайк Р. С. Мікроекономіка / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфелд.; пер. з англ. А. Олійник і Р. Скільський. К.: Основи, 2018. 646 с.
18. Пода А.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка: Навч. посібник. - К: ІСДО, 2020. 156 с.

Інформаційні ресурси:

1. Адреси Web-серверів національних і українських бібліотек. URL: <http://nbuv.gov.ua/internet/libweb.html>
2. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ОК17 ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Змістовний модуль 1: БАЗОВІ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Теоретичні основи науки про підприємство та підприємництво. Поняття, предмет і об'єкт вивчення курсу «Економіка підприємства». Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Мета та ключові завдання діяльності підприємства. Базові функції діяльності підприємств: виробничо-технологічна; економічна; соціальна; зовнішньоекономічна та заохочувальна. Зміст допоміжних функцій діяльності підприємств. Основні напрямки діяльності підприємства: виробничий, маркетинговий, інвестиційний, інноваційний, економічний, фінансовий, зовнішньоекономічний, стратегічний та тактичний. Основні ознаки підприємства: виробничо-технічна єдність; організаційно-соціальна єдність; фінансово-економічна самостійність. Сутність та значення підприємницької діяльності. Основні ознаки підприємницької діяльності: економічна самостійність, ініціативність, систематичність, діяльність на власний ризик, діяльність з метою одержання прибутку. Об'єктивні рушійні сили підприємництва: суперечності, ділова творчість людини, ризик, потреби, економічний інтерес, задоволення потреб споживачів, економічна конкуренція. Принципи та передумови виникнення підприємницької діяльності. Форми і типи підприємницької діяльності.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми. Правові основи функціонування підприємств в Україні: Конституція України, Господарський кодекс України. Спеціальні закони та нормативно-правові акти: Про інноваційну діяльність, Про зовнішньоекономічну діяльність, Про товарну біржу, Про банки і банківську діяльність, Про захист від недобросовісної конкуренції, Про ліцензування певних видів господарської діяльності, Про патентування деяких видів господарської діяльності, Лісовий кодекс, Земельний кодекс, Водний кодекс, Повітряний кодекс. Зміст та призначення статуту, засновницького (установчого) договору, генеральної тарифної угоди та колективного договору підприємств. Порядок створення та реєстрації підприємств. Видова характеристика підприємств на основі класифікаційних ознак. Класифікація підприємств за ступенем участі партнерів. Характеристика господарських об'єднань підприємств. Організаційно-правові форми об'єднання підприємств: Асоціація, корпорація, консорціум, концерн, холдингова компанія та інші

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання, структура та управління підприємством. Середовище функціонування підприємства, його структура. Модель ієрархічної структури середовища: внутрішній рівень, середовище завдань, загальне середовище. Внутрішнє середовище підприємства. Основні чинники внутрішнього середовища підприємства: виробничий, кадровий, конкурентний, маркетинговий потенціали, організаційна структура і культура, конкурентоспроможність продукції, організація виробництва і праці, мотиваційні механізми, фінансовий потенціал, екологічність виробництва, соціальна ефективність, інформаційні можливості, імідж підприємства. Макросередовище та мікросередовище підприємства. Виробнича структура підприємства (цехова, безцехова, корпусна, комбінатська). Її види і характеристика. Управління підприємством: поняття та завдання. Функції управління підприємством: вивчення потреб споживачів та

закономірностей їх формування, співставлення потреб з можливостями їх задоволення, планування діяльності, організація праці та виробництва, мотивація досягнення поставленої мети, контроль. Основні принципи управління підприємством. Методи управління підприємством. Організаційні структури управління підприємством.

Тема 4. Ринок і продукція. Ринок: поняття та умови розвитку. Розуміння сучасного ринку та його особливості. Ключові умови функціонування ринку: економічні, правові, соціальні, соціально – психологічні. Функції сучасного ринку: регулююча, стимулююча, розподільча, інтегруюча, оздоровча, інформативна, контролююча. Структура і види ринків : ринок виробничих ресурсів, ринок предметів споживання і ринок послуг, ринок праці, ринок нерухомості, фінансовий ринок, валютний ринок, ринок інтелектуальних ресурсів, інформаційний ринок. Страховий ринок та його особливості. Національний та міжнародний ринок: поняття, правила функціонування, основне призначення. Типи ринкової структури за ознакою галузевих ринків: чисельність продавців та їх ринкові частки; ступінь диференціації продукту; ступінь контролю виробників над цінами; умови вступу в галузь та виходу з неї; характер поведінки підприємств – виробників. Типи галузевих ринків: ринок досконалої конкуренції, ринок монополістичної конкуренції, ринок чистої монополії, олігополістичний ринок. Поняття ринкової влади. Ринкова інфраструктура, її складові елементи.

Тема 5. Планування діяльності підприємства. Роль та зміст планування на підприємстві. Планування як базова функція управління. Ключові методи планування на підприємстві: ресурсний, статистичний, факторний, балансовий, економіко – математичний, нормативний. Основні принципи планування: необхідність, єдність, безперервність, оптимальність, гнучкість, точність, принцип участі, ефективність. Система планів підприємства: директивні, індикативні, перспективні. Особливості довгострокового, середньострокового та поточного планування. Оцінка взаємозв'язку між видами планів підприємства. Етапи розробки планів підприємства. Стратегічне планування на підприємстві. Бізнес-планування, його характеристика. Порядок розробки місячних поточних планів підприємства. Виробнича програма підприємства, її розроблення та обґрунтування. Характеристика вартісних показників виробничої програми підприємства.

Змістовий модуль 2: РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці. Персонал підприємств поняття та значення в діяльності підприємства. Характеристика промислово – виробничого та непромислового персоналу. Категорії персоналу підприємства: робітники, службовці, спеціалісти, керівники. Види структури персоналу підприємства: професійна, професійно – кваліфікаційна, статева, вікова. Управління персоналом підприємства. Функції управління персоналом підприємства. Методи управління персоналом підприємства: економічні, адміністративно-правові і

соціально-психологічні. Розрахунок чисельності працюючих на підприємстві. Оцінка плинності кадрів на підприємстві. Продуктивність праці, показники і методи її вимірювання. Методи планування росту продуктивності: методом прямого рахунку; пофакторний методом (за техніко-економічними факторами). Поняття, принципи, функції та види заробітної плати. Форми і системи оплати праці. Формування фонду оплати праці на підприємстві.

Тема 7. Основні фонди та виробничі потужності підприємства. Поняття та значення основних фондів в діяльності підприємств. Видова технологічна структура: активна і пасивна частина фондів. Галузева та вікова структура основних фондів підприємства. Облік і оцінка основних фондів: первісна вартість, відновлювальна вартість, залишкова, справедлива та ліквідаційна. Види та показники зношування основних фондів. Амортизація основних фондів. Методи нарахування амортизації основних фондів. Поняття, види та напрямки відтворення основних фондів. Форми відтворення основних фондів. Показники ефективності відтворення і використання основних фондів. Виробнича потужність підприємства, чинники, що впливають на неї. Методи визначення виробничої потужності на підприємствах. Виробничі інвестиції: поняття, склад та планування. Інноваційні процеси: поняття, види і джерела фінансування. Види нововведень: технічні, організаційні, економічні, локальні, глобальні.

Тема 8. Оборотні фонди та оборотні кошти підприємства. Поняття, матеріальний склад та значення оборотних фондів у діяльності підприємства. Основні групи оборотних фондів: виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів. Виробничо-технологічна структура оборотних фондів. Показники використання та нормування витрат матеріальних ресурсів: матеріаломісткість та матеріаловіддача. Оборотні кошти підприємства: поняття, класифікація і структура. Розрахунок нормативів оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства. Шляхи покращення використання оборотних коштів підприємства.

Тема 9. Витрати, фінансові результати діяльності та ефективність виробництва підприємства. Поняття і класифікація витрат: операційні (поточні), інвестиційні, фінансові. Елементи витрат на виробництво. Собівартість продукції: поняття та значення в формуванні цінового сегменту. Види собівартості продукції: планова, фактична, нормативна, кошторисна. Показники визначення собівартості продукції. Формування кошторису витрат на виробництво. Методи складання кошторису витрат: кошторисний, зведений, калькуляційний. Джерела, чинники і шляхи зниження собівартості продукції. Дохід і прибуток підприємства, схеми їх формування та розподілу. Функції прибутку: оціночна, стимулююча, розподільча, відтворювальна. Прибутковість діяльності підприємств, показники, що її характеризують. Ефективність виробництва: суть, види і показники. Показники, резерви і чинники підвищення ефективності виробництва.

Тема 10. Економічна безпека та антикризова діяльність. Економічна безпека підприємства: сутність, мета та значення в діяльності підприємств. Види економічної безпеки: фінансова; техніко-технологічна; кадрова та

інтелектуальна; правова; інформаційна; силова; екологічна. Характеристика основних сегментів системи організації економічної безпеки підприємств. Служба безпеки підприємства. Напрямки організації економічної безпеки підприємства за функціональними складовими. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства. Управління ризиками господарської діяльності. Схема організації ризик-менеджменту на підприємстві. Способами усунення ризиків підприємства: уникнення ризику, утримання мінімального рівня ризику, передача ризику, напрямки зниження рівня ризику підприємств. Суть та мета проведення санації підприємства. Характеристика ініціаторів санації підприємства. Криза в діяльності підприємства: поняття та напрямки подолання. Причини і симптоми банкрутства підприємства. Стадії погіршення економічного стану підприємства: приховане банкрутство, фінансова нестійкість, явне банкрутство. Процес ліквідації збанкрутілих підприємств

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Економіка підприємства: підручник / Бондарук Х.В., Вахович І.М., Волинчук Ю.В., Завадська О.М. та ін.; під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.

2. Економіка підприємства: навч. посіб. / [О. М. Бандурка, Є. В. Ковальов, М. А. Садиков, О. С. Маковоз]; За заг. ред. О. М. Бандурки. Харків. ХНУВС, 2018. 192 с.

3. Економіка підприємства: навч. посіб. / С.М. Рогач, Н.М. Суліма, Л.М. Степасюк та ін. 2-ге вид. К. : «ЦП «КОМПРИНТ»». 2018. 392 с.

4. Економіка підприємства: навч. посіб. / В.В. Лойко, Т.П. Макаровська . 2-ге вид. К.: КНУТД, 2019. 267 с.

5. Економіка підприємства: магістерський курс : навч. посіб./ А.І. Яковлев, М.І. Ларка, С.П. Сударкіна, С.О. Васильцова; за ред. проф. А.І. Яковлева, доц. Ларки Л.С. – Харків : НТУ «ХП», 2018. 516 с.

6. Економіка підприємства: навч. посіб./ Л.Л. Лазебник, В.В. Гурочкіна, Л.В. Слюсарева та ін.; за заг. ред. Л.Л. Лазебник. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 426 с.

7. Романченко Н.В., Кожемякіна Т.В., Пічик К.В. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: НаУКМА, 2018. 304 с.

8. Юрченко Н.Б., Кравчук Р.С., Запухляк І.Б., Василик І.І. Економіка підприємства: навч. посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 377 с.

9. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2020. 596 с.

Додаткові

1. Бурик А. М. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. К.: Центр учбової ліриратури, 2018. 260с.

2. Економіка і управління підприємствами: теорія, методика, практика : колективна монографія / Дрималовська Х. В., Бала О. І., Крисанов Д. Ф., Виборна В. Д. Полтава: ПП «Астроя», 2020. 240 с.

3. Концептуальні підходи та механізми стимулювання розвитку соціально-економічних систем та суб'єктів ринку: монографія / за заг. ред. Н. В.

Шандової. Херсон : Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В. С., 2023. – 362 с.

4. Кузьмин В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка : практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 51 с.

5. Методи та інструменти аналізу і прогнозування ринкової ситуації в забезпеченні стійкості суб'єктів господарювання : монографія / А. В. Тарасюк, Н. М. Олійник, Д. О. Карлюка, Н. В. Мешкова-Кравченко та ін., за заг. ред. Н. В. Шандової. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 280 с.

6. Причепя І.В., Руда Л.П. Економіка та організація виробництва. Самостійна та індивідуальна робота студентів: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2017. 186 с.

7. Парфентій, Л. А. Управління фінансовою безпекою підприємств в умовах економічної нестабільності: монографія. Суми: Видав.-вироб. підприємство «Мрія», 2019. 184 с.

8. Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: монографія / В.О.Гурова, Є.М.Сита, А.І. Соловійова, Н.М.Олійник ; за заг. ред. д.е.н., проф. Шарко М.В. Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. 306 с.

9. Сотник І.М., Таранюк Л.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.

Нормативно – правові акти

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. Дата оновлення: 07.02.2019. URL: <https://bit.ly/2GeSeRP> (дата звернення: 27.08.2020).

2. Про акціонерні товариства: Закон України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 16.08.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 03.07.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

4. Про господарські товариства: Закон України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 03.07.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

5. Про товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю: Закон України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 16.07.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

6. Про інвестиційну діяльність: Закон України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 18.12.2017 року. URL : www.rada.gov.ua.

7. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України. Відомості Верховної Ради України: – К.: редакція від 20.10.2019 року. – URL : www.rada.gov.ua.

8. Про захист економічної конкуренції: Закон України. Відомості Верховної Ради України: – К.: редакція від 13.02.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

9. Про режим іноземного інвестування: Закон України. Відомості Верховної Ради України: – К.: редакція від 01.08.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

10. Про ціни і ціноутворення: Закон України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 02.04.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

11. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України: – К.: редакція від 16.08.2020 року. URL :www.rada.gov.ua.

12. Кодекс законів про працю України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 02.04.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

13. Податковий кодекс України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 13.08.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

14. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України: – К.: редакція від 16.08.2020 року. URL :www.rada.gov.ua.

15. Національні Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (зі змінами та доповненнями). - К.: редакція від 23.07.2019 року. URL : www.rada.gov.ua.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», (зі змінами та доповненнями). - К.: редакція від 29.10.2019 року. URL : www.rada.gov.ua.

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (зі змінами та доповненнями). - К.: редакція від 29.10.2019 року. URL : www.rada.gov.ua.

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» (зі змінами та доповненнями). - К.: редакція від 09.08.2013 року. URL : www.rada.gov.ua.

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» (зі змінами та доповненнями). - К.: редакція від 09.08.2013 року. URL : www.rada.gov.ua.

Інформаційні ресурси

1.Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.

2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.

4.Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

5.Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.

6.Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>.

7.Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

8. Веб-сайт наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <http://lib.pu.if.ua>.

9. Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

10. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua>.

11. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua>.

12. Мережа бізнес-інформації. URL: <https://bin.ua>.

ОК21 ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Змістовний модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ТА ВНУТРІШНІ СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Тема 1. Сутність та основні складові економічної безпеки держави. Основні поняття, складові та принципи економічної безпеки. Сутність поняття «економічна безпека національної економіки». Мета та задачі забезпечення економічної безпеки національної економіки. Складові економічної безпеки національної економіки. Предмет, методи, об'єкти і суб'єкти економічної безпеки держави. Національні економічні інтереси та загрози економічній безпеці держави. Концепція національної безпеки України. Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року.

Тема 2. Загрози та виклики економічній безпеці, методичні підходи до оцінки її рівня. Національний економічний інтерес і загрози в глобальному вимірі. Економічні інтереси держави. Пріоритети економічної безпеки національної економіки. Сутність понять «ризик», «небезпека», «загроза». Дестабілізуючі чинники, їх характеристика та джерела виникнення. Зовнішні та внутрішні загрози. Суб'єкти загроз та засоби запобігання виникненню загроз. Класифікація загроз в системі економічної безпеки держави. Сутність і характеристика загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання. Реалізація національних інтересів країн у зовнішньоекономічній сфері. Сучасні загрози та виклики системі міжнародної економічної безпеки. Методика оцінки рівня економічної безпеки національної економіки за функціональними складовими. Поняття індикаторів економічної безпеки. Методика оцінка економічної безпеки як конкурентоспроможності держави на світовому ринку.

Тема 3. Макроекономічна безпека, моделі регіональних безпек та соціально-економічна безпека. Сутність макроекономічної показники. Аналіз показників макроекономічної безпеки. Сутнісні характеристики економічної безпеки регіонів. Основні аспекти прояву економічної безпеки регіонів. Системний підхід до управління економічною безпекою регіонів. Загрози забезпеченню економічної безпеки регіонів. Функція забезпечення економічної безпеки в стратегіях, програмах та прогнозах розвитку регіонів. Потенціал інструментів стимулювання регіонального розвитку у контексті впливу на економічну безпеку держави. Запровадження та функціонування індустриальних парків в контексті впливу на економічну безпеку держави. Складові соціально-економічної безпеки. Система структурних зрушень в економіці України та необхідність структурно-інноваційної безпеки. Інноваційна модель соціально-економічного розвитку і забезпечення національної економічної безпеки.

Тема 4. Демографічна, соціальна та продовольча безпеки держави. Поняття демографічної безпеки держави. Класифікація загроз демографічній безпеці. Інституційна складова демографічної безпеки держави. Аналіз показників демографічної безпеки держави. Поняття соціальної безпеки держави. Класифікація загроз соціальній безпеці. Аналіз показників соціальної

безпеки держави. Сутність продовольчої безпеки, об'єкти та суб'єкти продовольчої безпеки. Інституційне забезпечення продовольчої безпеки. Аналіз показників продовольчої безпеки. Особливості забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. Державні резерви.

Тема 5. Енергетична та екологічна безпека держави. Складові енергетичної безпеки. Системи індикаторів для оцінювання рівня енергетичної безпеки України. Загрози енергетичній системі України. Екологічна безпека, як складова національної безпеки України. Міжнародні зусилля країн у підтримці клімату та збереженні екосистеми. Організації, що займаються питаннями екологічної безпеки. Концепція стійкого розвитку як універсальний механізм досягнення економіко-екологічної безпеки.

Тема 6. Виробнича та інвестиційно-інноваційна безпека держави. Поняття виробничої безпеки держави. Структура виробничої складової економічної безпеки промисловості, сільського господарства, транспорту та інших галузей економіки. Класифікація загроз у сфері виробничої безпеки. Аналіз показників виробничої безпеки держави. Поняття інвестиційно-інноваційної безпеки держави. Класифікація загроз у сфері інвестиційно-інноваційної безпеки. Аналіз показників інвестиційно-інноваційної безпеки держави.

Тема 7. Воєнно-економічна та інформаційна складова економічної безпеки держави: національній, регіональній, міжнародній і глобальній безпекові рівні. Стратегія воєнної безпеки України. Структура воєнно-економічної складової економічної безпеки держави. Показники оцінки ризиків та загроз воєнно-економічної безпеки. Міжнародні та національні стандарти воєнно-економічної безпеки. Вплив на складові воєнно-економічної безпеки міжнародних та етнонаціональних війн та конфліктів. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. Міжнародна система інформаційної безпеки. Види інформаційної безпеки держави. Доктринальні документи та міжнародні стандарти інформаційної безпеки. Професійні установи, що займаються інформаційною безпекою.

Змістовий модуль 2. ОСНОВНІ ЗАГРОЗИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ТА ЇЇ СИСТЕМА

Тема 8. Проблеми економічної безпеки у фінансовій сфері. Поняття збалансованості фінансової системи на різних рівнях управління. Основні індикатори фінансової системи країни. Поняття фінансової безпеки держави. Індикатори фінансової безпеки. Складові фінансової безпеки держави. Банківська безпека. Безпека небанківського фінансового ринку. Боргова безпека. Бюджетна безпека. Валютна безпека. Грошово-кредитна безпека. Оцінка складових фінансової безпеки країни. Аналіз показників складових фінансової безпеки держави.

Тема 9. Тіньова економіка та корупція як загроза економічній безпеці держави. Сутність, умови існування та структура тіньової економіки. Поняття «тіньової економіки». Економічна небезпека за видами тіньової економіки. Чинники тінізації економіки України. Механізм функціонування системи

тіньового капіталу. Наслідки тінізації економіки України. Особливості та шляхи детінізації економіки України. Поняття, структура та методи оцінювання обсягів тіньової економіки. Складові тіньової економіки. Визначення поняття «корупції». Вплив корупції на суспільство і державу. Корупційні злочини, корупційна злочинність. Хабарництво. Заходи протидії корупції.

Тема 10. Економічні злочини як загроза економічній безпеці держави. Кримінологічне визначення поняття та ознак економічної злочинності. Нелегальний ринок як сфера економічних злочинів. Відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом. Офшорні юрисдикції. Запобігання «відмиванню» грошей. Фінансовий моніторинг. Види державного і недержавного контролю для запобігання економічній злочинності. Недобросовісна конкуренція як загроза економічній безпеці держави. Поняття конкуренції та недобросовісної конкуренції у сфері економічної безпеки держави. Кримінальна відповідальність за шпигунство.

Тема 11. Зовнішньоекономічна безпека України. Поняття зовнішньоекономічної безпеки України. Членство України у міжнародних організаціях. Експортна безпека України. Імпортна безпека України. Особливі загрози безпеці України у сфері зовнішньоекономічної безпеки. Фінансові кризи як основні загрози економіки країн. Вплив глобалізації на економічну безпеку вітчизняних суб'єктів господарювання та на національну економіку в цілому.

Тема 12. Система економічної безпеки держави та її вплив на діяльність суб'єктів господарювання. Суб'єкти гарантування національної безпеки держави. Загальнодержавне забезпечення економічної безпеки. Інституційні основи системи економічної безпеки. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року. Характеристика структур по забезпеченню економічної безпеки національної економіки: Рада національної безпеки й оборони України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів, Міністерство економічного розвитку і торгівлі. Недержавні суб'єкти забезпечення економічної безпеки держави. Механізм забезпечення економічної безпеки держави та її вплив на стратегію забезпечення економічної безпеки підприємства.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові:

1. Адміністративно-правове забезпечення протидії тінізації економіки : навч. посіб. / С. В. Білан, В. Я. Мацюк, О. П. Рябченко, О. В. Тильчик, В. В. Тильчик ; Держ. фіскальна служба України, Ун-т держ. фіскальної служби України. К., 2019. 245 с.

2. Ангелко І. В. Тіньова діяльність у господарській системі України: монографія. Дрогобич: Посвіт, 2020. 232 с.

3. Варналій З. С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації: монографія. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання України, 2020. 423 с.

4. Вінічук М.В., Наконечна Н.В. Економічна безпека держави:

соціальноекономічний вимір: Навчальний посібник / М.В. Вінчук, Н.В. Наконечна.– Львів, Ліга-Прес: 2017. – 322 с.
https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1647/1/Посібник_економічна%20безпека%20держави%20Наконечна_3.pdf

5. Економіка та економічна безпека держави. Теорія та практика : Монографічний навчальний посібник / С. Давиденко, О. Єгорова, В. Приходько, П. Матішак, Я. Голоніч, П. Копінець, М. Мачкінова, М. Доброволська та ін. – Ужгород: РІК-У, 2017. – 388 с. – (Серія «Кафедральна бібліотека. Міжнародні економічні відносини». Випуск 4). URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/19812/1/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B8.pdf>

6. Економічна безпека : навч. посібник. / укл. Н.С. Іванова / Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. маркетингу, менеджменту та публ. адміністрування. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 139 с. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/2312/1/2020_NP_Ivanova_Ekonom_bezpeka.pdf

7. Економічна безпека держави: навчально-методичний посібник / Живко З.Б., Черевко О.В., Копитко М.І., Зачосова Н.В., Живко М.О., Середа В.В., Занора В.О., Бісвець А.В.; за ред. Живко З.Б. Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 240 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3466/1/%D0%9D%D0%9C%D0%9F_%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B8.pdf

8. Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій забезпечення : колективна монографія. / За заг. ред. д.е.н., доц. Вівчар О. І. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 395 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36303/1/Колективна%20монографія_ЕБФР.pdf

9. Крус Н.М. Детермінанти тіньової економіки в інноваційних умовах господарювання: Монографія. Полтава: Дивосвіт, 2014. 148 с.

10. Тінізація економіки та інтелектуальної економіки як загроза національній безпеці країни та їх детінізація: монографія / О. Б. Бутнік-Сіверський, О. П. Петренко / за наук. редакцією д.е.н., проф. Бутнік-Сіверського О. Б. 2020. 108 с.

Додаткові:

1. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. Експертно-аналітична доповідь. Національний інститут соціальних досліджень. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-05/executive-1.pdf>

2. Економічна безпека : навч. посібник. / укл. Н.С. Іванова / Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. маркетингу, менеджменту та публ. адміністрування. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 139 с. URL:

http://elibrary.donnuet.edu.ua/2312/1/2020_NP_Ivanova_Ekonom_bezpeka.pdf

3. Економічна безпека України: монографія/ [Федоренко В.Г., Грищенко І.М., Новікова О.Ф., Ольшанська О.В., Мельник А.О., Воронкова Т.Є., Денисенко М.П., Фащевський М. І., Махія Р.А., Джинчарадзе Н.Г., Гайдуцький І. П., Борецька Н.П., Малютін О.К., Бреус С.В., Палиця С.В., Федоренко С.В., Грищенко А.І, Янковець Т.М., Шацька З.Я., ФокінаМезенцева К. В., Сидорчук О.Г., Кузнецова А. І., Пінчук Ю.Б., Пясківська М.С.]; за ред. В.Г. Федоренка, І.М. Грищенка, Т.Є. Воронкової. К. : ТОВ «ДКС центр», 2017. 462 с.

4. Живко З. Б., Зачосова Н.В. Фінансова інклюзія як індикатор управління банківською складовою фінансової безпеки держави. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2019. №1 (28) С.354-361.

5. Іванова Н.С. Прогнозування економічної безпеки регіонів для забезпечення безпеки національної економіки: монографія. Кривий Ріг : ФОП Чернявський Д.О., 2018. 381с.

6. Корпоративне управління в системі економічної безпеки : навч. посібник / З. Б. Живко, О. Р. Сватюк, М. І. Копитко ; за заг. ред. З. Б. Живко. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 456 с.

7. Лойко В.В., Руденко В.С., Золотоверха А.В. Аналітичні аспекти впливу пандемії на розвиток бізнесу в Україні на засадах соціальної безпеки. Стратегії сталого розвитку територій в умовах посткризового відновлення [текст]: [монографія] / під заг. ред. д.е.н., проф. Храпкіної В.В., д.ю.н., проф. Устименка В.А. К.: Інтерсервіс, 2021. С. 249–267.

8. Молдован О.О. Фіскальна безпека держави: концептуальні засади нового напрямку досліджень у рамках екосистейт. Стратегічна панорама. 2020. №1-2. С. 86-96. URL: <https://niss-panorama.com/index.php/journal/article/download/110/110>

9. Світова гібридна війна: український фронт. Монографія за заг. ред. В.П. Горбуліна. Київ: НІСД, 2017. 496с.

10. Фінансова безпека: навч.посібник / З. С. Варналій, З. Б. Живко, Р. Р. Білик, С. В. Онищенко, М. О. Живко ; за ред. З. С. Варналія. Львів : Ліга-Прес, 2018. 300 с.

11. Economic security : neglected dimension of national security? / ed. By Sheila R. Ronis. Center for Strategic Conferencing, Institute for National Strategic Studies by National Defense University Press Washington, D.C. URL: <https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/Books/economic-security.pdf>

12. KREMER-MATYŠKEVIČ, I., ČERNIUS, G. Country's Economic Security Concept: Theoretical Insights. URL: https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/16031/WOE_Kremer-Matyškevič.pdf?sequence=1&isAllowed=y

13. Andruseac, Gabriel (2015) : Economic Security – New Approaches in the Context of Globalization, CES Working Papers, Alexandru Ioan Cuza University of Iasi, Centre for European Studies, Iasi, Vol. 7, Iss. 2, pp. 232-240. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/198375/1/ceswp-v07-i2-p232-240.pdf>

Нормативно-правові акти:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» від 24 березня 2022 року №2145-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>

2. Закон України «Про державні резерви» від 9 серпня 2023 року №3310-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3310-20#n232>

3. Закон України «Про державні цільові програми» від 18 березня 2004 року №1621-IV <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text>

4. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 року №1629-IV (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi&nreg=1629-15>

5. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинних шляхом» від 28 листопада 2002 року №249-IV (в редакції закону від 18 травня 2010 року №2258-VI) (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249-15>

6. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

7. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>

8. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року №40-IV (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>

9. Закон України «Про продовольчу безпеку України» від 22 грудня 2011 року №4227-VI <https://ips.ligazakon.net/document/JF6GI01G?an=162>

10. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. №1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>

11. Постанова Верховної Ради України «Про концепцію (основи державної політики) національної безпеки України» від 16.01.1997 № 3/97-ВР (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3/97-%D0%B2%D1%80#Text>

12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року» від 3 березня 2021 року №179 (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>

13. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року №2469-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

14. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text>

15. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України»: Указ Президента України від 25.03.2021 р. № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>.

16. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року, затверджена Указом Президента України від 11 серпня 2021 року №347/2021 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>

17. Стратегія національної безпеки України: Указ Президента України від 14 вересня 2020 року №392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>

18. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 року №722/2019 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://https://www.rada.gov.ua/>

2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://https://www.kmu.gov.ua/>

3. Офіційний веб-портал Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>

6. Офіційний сайт статистичної інформації Світового Банку. URL: <https://data.worldbank.org/>

7. Сайт міжнародної статистичної інформації Index Mundi URL:<http://www.indexmundi.com/g/rank.html>

8. Офіційний сайт статистичної інформації Європейської Комісії. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/>

9. Офіційний сайт міжнародної статистичної інформації NationMaster. URL: <http://www.nationmaster.com>

10. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

11. Офіційний сайт Національної поліції України. URL: <https://www.npu.gov.ua/>

12. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>

ОК24 ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Змістовний модуль 1: БАЗОВІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.

Тема 1. Поняття та система економічної безпеки. Предмет, об'єкт та завдання курсу. Економічна безпека держави: поняття та основні складові. Зміст та види загроз економічної безпеки держави. Економічна безпека регіону та види загроз його розвитку. Поняття економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. Види загроз економічної безпеки підприємства. Система економічної безпеки підприємства: поняття та принципи. Об'єкти та суб'єкти системи економічної безпеки підприємства. Функціональні складові та методологія розробки системи забезпечення економічної безпеки підприємництва. Характерні особливості системи економічної безпеки підприємства.

Тема 2. Організація економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності. Служба економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності: поняття та об'єкти захисту. Види способів охорони об'єктів захисту суб'єкта господарювання. Припинення, усунення чи нейтралізації загроз діяльності суб'єктів господарювання Структура служби безпеки суб'єкта господарської діяльності. Координаційні цілі та особливості управління діяльністю служби безпеки суб'єктів господарювання. Етапи процедура створення служби безпеки суб'єкта господарської діяльності. Документообіг регулювання порядку діяльності служби безпеки суб'єкта господарської діяльності.

Тема 3. Фінансова безпека підприємства. Суть фінансової безпеки підприємства. Структура фінансової безпеки підприємства. Поняття та умови забезпечення фінансової безпеки підприємства. Загрози та стан фінансової безпеки підприємства. Зв'язок між ризиком фінансової діяльності і загрозою фінансовій безпеці підприємства. Оцінки рівня загроз фінансовій безпеці підприємства та методи їх нейтралізації. Організаційно-методичне забезпечення підсистеми фінансової безпеки підприємства. Алгоритм формування стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємств.

Тема 4. Безпека в інтелектуальній та кадровій сфері. Загальна характеристика кадрової безпеки підприємства. Загрози кадровій безпеці підприємства. Розробка системи кадрової безпеки підприємства. Управління кадровою безпекою підприємства. Методики діагностики кадрової безпеки та її інформаційна база. Економічна безпека інтелектуального бізнесу: сутність, цілі, принципи. Механізм забезпечення економічної безпеки інтелектуального бізнесу. Оцінка і склад ризиків у сфері інтелектуального бізнесу.

Тема 5. Техніко - технологічна та інноваційна безпека підприємства. Роль техніко - технологічної безпеки підприємства в системі економічної безпеки підприємства. Поняття, сутність та фактори впливу на техніко-технологічної безпеки підприємства. Техніко-технологічна безпека : об'єкти, суб'єкти, загрози. Основні напрямки підтримки техніко-технологічної безпеки підприємства : шахова матриця. Етапи методики оцінки та процесу

забезпечення техніко - технологічної складової економічної безпеки підприємства. Основні етапи організації системи техніко-технологічної безпеки та критерії її оцінки. Інноваційна безпека підприємств: поняття, об'єкти. Види внутрішніх та зовнішніх загроз інноваційній безпеці підприємства. Основні етапи організації системи інноваційної безпеки підприємства та критерії її

Змістовний модуль 2: ЗМІСТОВНІСТЬ ПРОЦЕДУР ІНШИХ ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.

Тема 6. Інформаційна безпека підприємства. Поняття та характеристика інформаційної безпеки. Рівні та види інформаційної безпеки. Інформаційна безпека підприємств: поняття та ключові сегменти. Елементи формування основ організації (технології) інформаційної безпеки. Поняття та види загроз національним інтересам та національній безпеці в інформаційній сфері. Правопорушення у сфері обігу інформації на підприємстві як джерело загроз безпеці. Методи й засоби забезпечення інформаційної безпеки. Способи захисту підприємства від правопорушень у сфері обігу інформації. Складники організаційно – управлінської системи забезпечення інформаційної безпеки підприємств.

Тема 7. Ринкова безпека підприємства. Ринкова складова економічної безпеки підприємства: визначення, мета та основні характеристики. Об'єкти та суб'єкти ринкової безпеки підприємства. Зовнішні та внутрішні загрози ринковій безпеці підприємства. Характеристика критеріїв оцінювання ринкової безпеки підприємства. Методика оцінки рівня ринкової безпеки підприємства. Взаємозв'язок економічної безпеки та маркетингової стратегії підприємства.

Тема 8. Політико - правова безпека підприємства. Характеристика політико - правового забезпечення діяльності підприємств в системі безпеки. Поняття політико - правової безпеки підприємства. Мета, об'єкти та суб'єкти правової безпеки підприємств. Елементи комплексної правової складової системи економічної безпеки підприємства. Джерела загроз та ризиків правовій безпеці господарської організації. Зміст функцій політико - правовій безпеці господарської організації. Показники оцінювання та етапи формування системи правової безпеки підприємства.

Тема 9. Інші види безпеки підприємства. Силова безпека підприємства: поняття, мета, завдання, суб'єкти та об'єкти. Види загроз та система оцінювання силовій (фізичній) безпеці підприємства. Екологічна безпека: поняття, мета, двовекторність змісту, суб'єкти та об'єкти. Види загроз та система оцінювання екологічної безпеки підприємства. Інтерфейсна безпека підприємства: поняття, мета, об'єкти та суб'єкти. Види загроз інтерфейсній безпеці підприємства та напрями її оцінювання.

Тема 10. Економічна безпека підприємництва: суть та вимірники. Особливості економічної безпеки підприємництва. Корпоративні ресурси в системі підприємницької безпеки. Організація служби безпеки на сучасному етапі підприємництва. Функції служби безпеки підприємства. Безпека підприємництва як основний вид діяльності менеджера підприємства. Ключові

сегменти системи економічної безпеки підприємництва. Організація системи безпеки підприємництва. Засоби і методи забезпечення безпеки підприємства.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Економічна безпека підприємства: підручник / за ред. А. М. Дідик. Львів: ТзОВ «Видавнича група «Бухгалтер України», 2019. 624 с.
2. Економічна безпека суб'єктів підприємництва: підручник / З. С. Варналій та ін.; за ред. З. С. Варналія. Чернівці : Технодрук, 2020. 457 с.
3. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / М. М. Караїм та ін. ; за заг. ред. А. М. Штангрета. Львів : Українська академія друкарства, 2021. 476 с.
4. Залізко В. Д., Гурочкіна В. В. Моделювання економічної безпеки підприємств: навч. посіб. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 188 с.
5. Крупка М.І., Яструбецька Л.С. Фінансова безпека суб'єктів господарювання: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 320 с.
6. Марченко О. С. Економічна безпека підприємства : навч. посіб.. Харків : Право, 2022. 246 с.
7. Небава М. І., Міронова Ю. В. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2017. 73 с
8. Олійник Т. І. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. Дніпро: Видавництво «К.О. Біла», 2019. 103 с
9. Птащенко Л. О. Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки підприємства: навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2018. 320 с.

Додаткові

1. Бабець І.Г. Моделювання фінансової безпеки підприємства: методичні підходи та проблеми їх застосування. Математичні моделі та новітні технології управління економічними та технічними системами : монографія / за заг.ред. В.О.Тімофєєва, І.В.Чумаченко. Харків : ФОП Мезіна В.В., 2017. 317 с
2. Економічна безпека підприємництва в Україні : монографія / Г. В. Ситник, Г. В. Блакита, Н. М. Гуляєва та ін. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. – 284 с.
3. Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій забезпечення : Монографія за ред. Галушки З. І. Чернівці : Чернівецький НУ ім. Ю. Федьковича, 2020. 408 с.
4. Економічна безпека держави: навч.-метод. посіб. / Живко З.Б., Черевко О.В., Копитко М.І., Зачосова Н.В., Живко М.О., Серета В.В., Занора В.О., Бієвець А.В.; за ред. Живко З.Б. Черкаси: Видавець «Чабаненко Ю.А.», 2019. 240 с.
5. Економічна безпека підприємництва в Україні: монографія / Г. В. Ситник, Г. В. Блакита, Н. М. Гуляєва та ін. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 284 с.
6. Іванова Н.С. Економічна безпека : навч. посіб. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 139 с.
7. Івченко Є. А. Трансформації системи економічної безпеки підприємства: монографія. Сєвєродонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. 420 с.

8. Комплексне забезпечення економічної безпеки підприємств: монографія / С.М. Лаптев, В.Г. Алькема, В.С. Сідак, М.І. Копитко; за ред. Копитко М.І. К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. 508 с.

9. Мельник С.І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.

10. Посилкіна О. В., Братішко Ю. С. Соціально-економічна безпека : конспект лекцій. Харків : НФаУ. 2019. 143 с.

11. Сак Т.В. Еколого - економічна безпека бізнесу (тренінг-курс): курс лекцій. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 87 с.

12. Розвиток бізнес-середовища в Україні: окремі аспекти правового забезпечення: монографія / за ред. О. О. Дмитрик, К. О. Токаревої. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. 203 с.

13. Ярмач О. В. Економічна безпека підприємства: навч. метод. посіб. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 92 с.

Нормативно – правові акти

1. Конституція України: №254к/96ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%FO>

2. Про затвердження методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#text>

4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>

5. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>

6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> .

7. Про Концепцію боротьби з тероризмом: Указ Президента України від 5 березня 2019 року № 53/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53/2019#Text> .

8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»: Указ Президента України від 24.09.2015 р. № 555/2015 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>.

9. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Tex>

10. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки.: Постанова КМУ від 29 липня 2020 року № 671. URL:

<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=ukUA&id=98c3a695-56bb-42ba-b651>

11. Про національну безпеку України : Закон України від 22.06.2018 р. № 2469-VIII. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19>.

12. Проект Закону України від 10.09.2019 р. № 1208-1 «Про національне бюро фінансової безпеки України». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ji00464i?an=3>

13. Стратегія забезпечення державної безпеки: Указ Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/go/56/2022>.

13. Про внесення змін до Закону України «Про національну безпеку України»: проект закону. URL:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68754

14. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28.01.21 р. № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення: 25.05.2021).

15. Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року: Указ Президента України від 11.08.2021 №347/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0048525-21#Text>

16. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України: – К.: редакція від 16.08.2020 року. URL :www.rada.gov.ua.

17.. Кодекс законів про працю України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 02.04.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

18. Податковий кодекс України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 13.08.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

19. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України: – К.: редакція від 16.08.2020 року. URL :www.rada.gov.ua.

Інформаційні ресурси

1.Офіційне інтернет - представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.

2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.

4.Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

5.Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.

6.Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>.

7.Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

8. Офіційний веб-сайт Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України URL: <http://dstszi.gov.ua>.

9. Офіційний веб - сайт Розвідка України URL: <http://rozvidka.livejournal.com/>.

10. Офіційний веб-сайт Служба безпеки України URL: <http://www.sbu.gov.ua/>.

11. Офіційний веб-сайт Служба економічної безпеки URL: <http://sebweb.at.ua/>.
12. Офіс протидії рейдерству (на правах департаменту). URL: <https://minjust.gov.ua/m/ofis-protidii-reyderstvu-na-pravah-departamentu>
13. Офіційний веб-сайт громадського об'єднання «Антирейдер». URL: <http://antiraider.org/>
14. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
15. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
6. Офіційний сайт СБУ. URL: <https://ssu.gov.ua/>

ОК26 АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання аналізу господарської діяльності

Аналіз господарської діяльності як галузь економічної науки. Сутність діалектичного взаємозв'язку “аналіз-синтез”. Роль аналізу господарської діяльності в управлінні підприємством та плануванні його діяльності. Процес ухвалення управлінських рішень та роль аналізу у забезпеченні їх результативності. Предмет аналізу господарської діяльності. Об'єкти та суб'єкти аналізу господарської діяльності. Диференціація та зміна об'єктів аналізу господарської діяльності в умовах розширення економічних зв'язків між суб'єктами господарювання. Характеристика та види суб'єктів економічного аналізу. Принципи аналізу господарської діяльності та їх характеристика. Завдання аналізу господарської діяльності та їх характеристика. Місце аналізу господарської діяльності в системі наук. Його зв'язки з політичною економією, бухгалтерським обліком, статистикою, аудитом, мікроекономікою, маркетингом, організацією виробництва й управління, фінансами, статистикою. Основні етапи розвитку економічного аналізу в Україні.

Тема 2. Класифікація видів аналізу, його організація та інформаційне забезпечення

Види та напрями аналізу господарської діяльності. Значення інформації, її характеристика і класифікація. Перевірка вірогідності джерел інформації, які використовуються в аналізі господарської діяльності. Організація аналітичної роботи на підприємстві: принципи, форми і методи. Зміст та складові організації економічного аналізу. Централізована та децентралізована форми організації економічного аналізу. Основні етапи і послідовність проведення аналізу господарської діяльності. Документальне оформлення результатів аналітичної роботи. Звітність як джерело інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності. Сучасні автоматизовані інформаційні системи (програмні засоби) та їх використання в процесі проведення аналітичних досліджень.

Тема 3. Метод і методичні прийоми аналізу господарської діяльності

Метод аналізу господарської діяльності, його особливості. Класифікація методичних прийомів та способів аналізу господарської діяльності. Методичний прийом порівняння в аналітичних дослідженнях: особливості застосування. Використання абсолютних, відносних та середніх величин в аналізі господарської діяльності. Побудова рядів динаміки. Індокси, їх види та порядок розрахунку. Прийом групування інформації в аналізі господарської діяльності. Використання моделювання в аналізі господарської діяльності. Використання прийому балансового узагальнення в процесі проведення аналітичних досліджень. Класифікація евристичних прийомів та напрями їх застосування в аналізі господарської діяльності. Прийоми графічного та табличного відображення аналітичних даних. Використання соціологічних методів в аналізі господарської діяльності. Анкетування та різні форми опитування як методи аналітичних досліджень.

Тема 4. Методика факторного аналізу та методи прогнозування

Поняття та завдання факторного аналізу. Види факторного аналізу та їх характеристика. Класифікація факторів для потреб економічного аналізу. Моделювання факторних систем. Способи виміру впливу факторів в детермінованому аналізі. Застосування способу ланцюгових підстановок в детермінованому аналізі. Застосування різних способів виміру впливу факторів в детермінованому факторному аналізі. Методи вивчення кореляційних зв'язків. Методика множинного кореляційного аналізу. Способи вивчення взаємозв'язків в кореляційному аналізі. Види та призначення прогнозів. Основні кількісні та якісні методи прогнозування.

Змістовий модуль 1. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ОБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Тема 5. Аналіз виробництва та реалізації продукції, робіт і послуг

Напрями, завдання та джерела інформації аналізу виробництва продукції (робіт, послуг). Виробнича програма підприємства: зміст, фактори впливу та порядок формування. Оцінка виконання виробничої програми. Аналіз асортименту і структури продукції. Аналіз комплектності і ритмічності випуску продукції. Аналіз якості продукції. Оцінка виконання зобов'язань по поставкам продукції. Пошук резервів зростання обсягів виробництва продукції.

Тема 6. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання

Аналіз використання матеріалів у виробництві: значення, завдання. Джерела інформації для проведення аналізу використання матеріалів у виробництві. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Індивідуальні показники ефективності використання матеріальних ресурсів. Узагальнюючі показники ефективності використання матеріальних ресурсів.

Тема 7. Аналіз використання основних засобів та нематеріальних активів підприємства

Аналіз необоротних активів підприємства: завдання, джерела інформації.

Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами. Аналіз технічного стану та ефективності використання основних засобів. Аналіз виробничої потужності підприємства. Аналіз стану та ефективності використання нематеріальних активів.

Тема 8. Аналіз використання трудових ресурсів підприємства

Аналіз трудових ресурсів: мета, основні напрями, система показників. Джерела інформації для проведення аналізу трудових ресурсів. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами, їх склад, структура та рух. Аналіз використання робочого часу. Аналіз показників продуктивності праці. Методи вимірювання продуктивності праці. Послідовність проведення аналізу продуктивності праці на підприємстві. Резерви підвищення продуктивності праці на підприємстві. Аналіз формування і використання фонду оплати праці.

Тема 9. Аналіз витрат та собівартості виробленої продукції

Аналіз витрат на виробництво, собівартості і реалізації продукції: значення, завдання, джерела інформації. Аналіз обґрунтованості та виконання бюджету витрат операційної діяльності підприємства. Оцінка динаміки та структури витрат. Аналіз прямих та накладних витрат підприємства. Визначення резервів зниження собівартості продукції. Аналіз реалізації продукції та оцінка впливу факторів на її зміну. Підрахунок резервів росту обсягу реалізації продукції.

Тема 10. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану

Значення, завдання та джерела аналізу прибутку і рентабельності. Аналіз і оцінка рівня та динаміки показників прибутку. Методика факторного аналізу прибутку. Аналіз валового прибутку від реалізації продукції. Аналіз рівня беззбитковості. Аналіз і оцінка виробничого і фінансового левериджу. Аналіз рентабельності підприємства. Аналіз формування та розподілу прибутку підприємства. Аналіз відносних показників прибутковості підприємства. Система показників рентабельності підприємства. Резерви зростання прибутку та рентабельності підприємства. Роль аналізу фінансового стану в оцінці господарської діяльності підприємства в ринкових умовах. Аналіз активів підприємства. Аналіз пасивів підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. Аналіз ділової активності підприємства.

Тема 11. Аналіз рівня економічної безпеки та оцінка резервів

Методи оцінки економічної безпеки підприємства (індикаторний, ресурсно-функціональний, під хід на основі теорії ризиків, програмно-цільовий). Використання результатів аналізу основних об'єктів господарської діяльності та фінансового стану при оцінюванні рівня економічної безпеки. Рейтингова оцінка підприємства за показниками прибутковості, ефективності управління, ділової активності, ліквідності і ринкової стабільності. Аналіз та діагностика ймовірності банкрутства підприємства. Рейтингова оцінка підприємства за показниками прибутковості, ефективності управління, ділової активності, ліквідності і ринкової стабільності. Аналіз та діагностика ймовірності банкрутства підприємства. Розробка системи заходів щодо стабілізації фінансового стану підприємства та використання фінансових

резервів. Основні підходи до розробки прогнозової фінансової звітності з метою визначення резервів. Розробка системи заходів щодо стабілізації фінансового стану підприємства, використання фінансових резервів та забезпечення його економічної безпеки.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ З ДИСЦИПЛІНИ

Базові:

1. Адлер О.О., Лесько О.Й. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2019. 114 с.
2. Аналіз господарської діяльності: Г. Даценко, Н. Коцербуба, І. Крупельницька, О. Кудирко, І. Лобачева; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Вінниц. торг.-екон. ін-т. Вінниця. 2021. 416 с. <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=27776.pdf>
3. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Під редакцією К. Ковальчук. Центр навчальної літератури, 2019. 328 с.
4. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с.
5. Економічний аналіз: Навч. посібник. За ред. Волкової Н.А./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. Одеса: ОНЕУ, ротапринт. 2015. 310с.
<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5717/1/Економічний%20аналіз.pdf>
6. Іваненко В.О., Новіченко Л.С. Аналіз господарської діяльності (практикум): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів екон. спец. К.: ТОВ “Август Трейд”, 2016. 164 с.
7. Кіндрацька Г.І. Аналіз господарської діяльності : підручник. / Г.І. Кіндрацька, А.Г. Загородній, Ю.І. Кулиняк. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 320 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/30fe4228-dda4-48a1-81e8-97f74826aa2e/content>
8. Марусяк Н.Л. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.
9. Мішук Г.Ю., Джигар Т.М., Шишкіна О.О. Економічний аналіз: навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2017. 156 с.
<https://kpdі.edu.ua/biblioteka/%D0%95/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%20%D0%9C%D1%96%D1%89%D1%83%D0%BA%20%D0%93.%D0%AE..pdf>
10. Паршин Ю.І., Паршина О.А. Основи економічного аналізу: Навч. Посібник. Дніпро: «ФОРМ Дробязко С.І.», 2020. 180 с.
https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5693/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%B5_%D0%9E%D0%95%D0%90_2020.pdf
11. Приймак С.В., Даниляк Л.Я. Аналіз господарської діяльності. Практикум. Львів, ЛДФА, 2015. 93 с. <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Praktykum-Analiz-hosp.diial-nosti-Pryymak.pdf>

Додаткові:

1. Алькема В., Кучмєєв О. (2020). Аналіз сучасних підходів до оцінки стану економічної безпеки торговельних підприємств. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2020. (4 (60)), 187–194. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-60-187-194>
2. Дубинська О. Розробка методичних рекомендацій щодо визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства на основі розрахунку показників його фінансового стану. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2022. №2. С. 109-116. URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/40>
3. Роїк М.В., Присяжнюк О.І., Денисюк В.О. Огляд програмних засобів статистичного аналізу даних. *Ефективна економіка*. 2017. №7. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5676>
4. Соломіна Г.В. Забезпечення фінансово – економічної безпеки підприємництва: навчальний посібник. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 234 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1694/1/Posibnik%20ZFEBP.pdf>
5. Фінансовий менеджмент: підручник / Г. О. Партин Н. Є. Селюченко. Львів: Видавництво Львівської політехніки 2018. 388 с.
6. Фінансово-економічна безпека: теоретико-правові аспекти : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р. (кер.), Юнін О. С., Круглова О. О. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 195 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/2885/1/ФЕБ%20ПОСІБНИК.pdf>

Нормативно-правові акти:

1. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 року №514-XIV (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=514-17>
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 року №2121-III (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3125-12>
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року №1576-XII (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1576-12>
5. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
6. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
7. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року №40-IV (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
8. Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та

корпоративні інвестиційні фонди)» від 15 березня 2001 року №2299-III (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2299-14>

9. Закон України «Про ліцензування окремих видів підприємницької діяльності» від 01.06.2000 № 1775-III (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>

10. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

11. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю» в редакції Заокну України №5463-VI від 16.10.2012 (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2939-12>

12. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 червня 1996 року №93/96-ВР (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>

13. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 року №2664-III (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2664-14>

14. Закон України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» від 19 червня 2003 року №978-V (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/978-15>

15. Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 03.12.1990 № 507-XII (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>

16. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 року №3480-IV (із змінами та доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3480-15>

17. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja>

18. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>

19. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>

2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

3. Офіційний веб-портал Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

4. Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://minfin.kmu.gov.ua/>

ОК30 ПЛАНУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Змістовний модуль 1: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Сутність планування та особливості його впливу на рівень економічної безпеки підприємства. Сутність планування. Предмет, об'єкт і методи дослідження. Фактори, що обумовлюють зростаючу роль науки планування в загальнополітичному, соціальному, економічному і культурному середовищі. Рольове значення процедури планування в забезпеченні рівня економічної безпеки підприємства. Концепції планування: формальне, інкрементальне та системне планування. Планування як функція управління рівнем економічної безпеки підприємством. Методи планових розрахунків та їх значення у виборі індикаторів оцінювання фінансово – економічної безпеки підприємства.

Тема 2. Система планів та її взаємозв'язок з механізмом економічної безпеки підприємства Функціонування системи планів на підприємстві. Напрями планування: прогресивне, ретроградне, кругове планування. Принципи планування. Оцінка впливу індикаторів оцінювання рівня фінансово – економічної безпеки підприємства на змістовність планів його розвитку. Проблеми побудови ефективної системи планування на підприємстві. Різновиди планів та їх комплекси. Встановлення відповідності процедури розробки планів підприємства з прогнозуванням критеріїв оцінки економічної безпеки.

Тема 3. Маркетингові дослідження, планування збуту і контролю продукції Застосування маркетингових досліджень при плануванні збуту продукції. Види маркетингових досліджень. Методи портфельного аналізу. Складання плану збуту продукції. Планування обсягу реалізації продукції. Планування рекламної кампанії. Бюджет витрат на рекламну діяльність підприємства.

Тема 4. Виробництво продукції. Оперативно-календарне планування і контроль. Виробнича програма підприємства. Визначення виробничих можливостей підприємства. Послідовність розробки виробничої програми. Планування обсягів виробництва продукції у натуральному і вартісному вираженні. Планування товарної, валової, реалізованої та чистої продукції

підприємства. Планування зміни залишків незавершеного виробництва. Визначення нормативної величини незавершеного виробництва в масовому, серійному та одиничному виробництві. Зміст і завдання оперативно-календарного планування. Календарне планування і диспетчерське регулювання. Міжцехове та внутрішньо цехове планування. Врахування ритмічності і рівномірності виробництва в процесі планування. Оцінка рівномірності і ритмічності виробництва. Особливості оперативно-календарного планування на підприємствах одиничного, серійного та масового виробництва.

Тема 5. Матеріально-технічне забезпечення виробництва, та забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю Зміст планування матеріально-технічного забезпечення та послідовність його розробки. Матеріальний баланс підприємства. Транзитна та складська форми матеріально-технічного забезпечення. Планування потреби в матеріальних ресурсах: в матеріалах, в обладнанні, в паливі, в енергії. Види та планування запасів на підприємстві. Системи управління запасами. Виробнича, проектна, поточна та резервна виробнича потужність. Послідовність, та стратегічне планування виробничої потужності. Концепції планування виробничої потужності: концепція ефекту масштабу виробництва, концепція використання властивостей кривої зростання продуктивності; концепція ефекту економії, обумовленого зростанням продуктивності й масштабу виробництва, концепція фокусування потужностей, концепція гнучкості виробничих потужностей.

Змістовий модуль 2. ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ЗАХОДІВ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Тема 6. Персонал, оплата праці та кадрова безпека підприємства. Персонал підприємства. Кадрове планування на підприємстві. Штатний розпис. Кадрова політика. Основні напрямки кадрової безпеки підприємства. Явочна, облікова та середньооблікова чисельність персоналу. Методи планування чисельності персоналу. Планування чисельності основних робітників, допоміжних робітників, спеціалістів, учнів. Планування робочого часу. Бюджет робочого часу одного працівника. Корисний фонд робочого часу працівника. Індикатори оцінювання кадрової безпеки. Планування продуктивності праці. Планування фонду оплати праці. Місячний, денний та годинний фонд оплати праці. Напрямки зміцнення кадрової безпеки.

Тема 7. Особливості планування діяльності виробничої інфраструктури. Особливості функціонування та планування підрозділів виробничої інфраструктури. Планування забезпечення підприємства технологічним оснащенням. План роботи інструментального цеху. Планування діяльності ремонтного виробництва. Складання кошторису витрат на ремонт однієї одиниці ремонтної складності. Планування енергозабезпечення підприємства. Планування транспортного обслуговування виробництва. Схема вантажопотоків підприємства.

Тема 8. Планування витрат виробництва в системі фінансової безпеки підприємства. Мета та завдання розробки плану собівартості продукції. Порядок планування витрат підприємства. Роль процедури планування операційних витрат у забезпеченні фінансової безпеки підприємства. Розрахунок собівартості одиниці продукції. Методи загальної, позамовної та попроцесної калькуляції. Планування розподілу загальновиробничих витрат між виробничими підрозділами та їх вплив на індикатори оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства. Планування собівартості реалізованої продукції. Планування зведеного кошторису витрат на виробництво та його взаємозв'язок з вибором критеріїв оцінки рівня фінансової безпеки підприємства.

Тема 9. Фінансове планування і контроль на підприємстві Завдання і зміст фінансового плану. Планування власних та залучених джерел фінансування. Методи, що використовуються у процесі фінансового планування. Структура фінансового плану підприємства. Оперативний фінансовий план. Бюджетування. Планування валового, операційного та чистого прибутку. Аналіз «витрати – обсяг – прибуток». Планування беззбиткового рівня виробництва продукції. Планування рентабельності.

Тема 10. Планування і контроль оновлення продукції. Дослідження ринку перед розробленням та впровадженням нової продукції. Види нових товарів. Життєвий цикл товару на ринку. Формування планів оновлення продукції, їхній склад і завдання. Планові розрахунки ефективності оновлення продукції. Планування витрат на підготовку й освоєння виробництва нової продукції.

Тема 11. Бізнес-планування та стратегія економічної безпеки підприємства. Призначення бізнес-плану, його склад і технологія розроблення. Послідовність розроблення бізнес-плану. Оцінювання середовища для бізнесу та формування власної ринкової позиції. Планування виробництва продукції та його ресурсного забезпечення. Фінансове обґрунтування та оцінка ризиків. Особливості розробки стратегії економічної безпеки підприємства. Взаємозв'язок індикаторів оцінювання економічної безпеки підприємства з показниками перспективних планів. Стратегічні цілі, бізнес план, напрямки майбутнього розвитку та заходи зміцнення економічної безпеки підприємств.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навч. посіб. / Варналій З. С., Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Білик Р. Р. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
2. Бурик А.Ф. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. К: Ліра-К, 2018. 260 с.
3. Веретенникова Г.Б. Планування та організація діяльності підприємства: навч. посібник Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 210 с.
4. Водянка Л. Д., Никифорак В. А. Планування та контроль у підприємницькій діяльності : навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2018. 199 с

5.Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Планування діяльності підприємств: навч. посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 135с.

6.Залуцький І. Р., Цимбалюк В. М., Шевченко С. Г. Планування і діагностика діяльності підприємств : навч. посіб. Львів : Видавництво «Новий світ-2000», 2020. 320 с.

7.Планування діяльності підприємств : навч. посіб. / П. С. Березівський, Н. І. Михалюк, Л. Я. Балаш та ін. ; за ред. Н. І. Михалюк. Львів : «Новий світ-2000», 2020. 620 с

8.Планування і контроль на підприємстві: навчальний наочний посібник [Електронний ресурс] : навч. посіб. / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. І. В. Макалюк. – Електронні текстові дані (1 файл: 21,3 МБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 241 с

9.Ситник Г.П. Основи стратегічного планування національної безпеки : навч. посіб. / Г. П. Ситник, М. Г. Орел ; за ред. Г. П. Ситника. К. : ВПЦ «Київський університет», 2022. 208 с.

10.Шипілова Л.М. Стратегічне планування у сфері національної безпеки: курс лекцій / Л.М.Шипілова. К: ВПЦ «Київський університет», 2023.143с.

Додаткові

1.Гладинець Н.І. Роль інноваційної складової системи стратегічного управління підприємством туристичного бізнесу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. № 10. С. 48-53

2.Дорошенко О. О., Сорокатиї В. М. Фінансове планування на підприємстві як метод мінімізації фінансових ризиків. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9446>

3.Костецька Н.І. Особливості впровадження планування на підприємствах. *Галицький економічний вісник*. 2020. №5 (66). С. 16-21.

4.Маматова Л.Ш.. Роль бізнес-планування в управлінні підприємством. *Підприємництво і торгівля*. 2021. №30. С. 44-47.

5.Нагорна Д. В., Богацька Н.М. Планування фінансової діяльності підприємства International scientific e-journal ЛОГОΣ. ONLINE. 2020. № 16. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.06.html>.

6. Проценко Я. В. Ризикоорієнтованість у розвитку фінансового планування на підприємстві. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 2(52). С. 108-113

7.Хромушина Л.А. Особливості фінансового планування діяльності підприємств малого бізнесу. *Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2018. Випуск 23. С.574-578.

Нормативно-правові акти

1.Конституція України: №254к/96ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EА%2F96-%E2%F0>.

2.Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості» URL: <https://cutt.ly/2v9lSJ8> (дата звернення: 25.04.2021).

3.Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18) «Дохід». URL: - http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025 (дата звернення: 23.07.2023).

4. Міжнародні стандарти аудиту. URL: <http://surl.li/myhaw/>.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <http://buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx>. (дата звернення: 23.07.2023).
6. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : затв. наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014. URL: <http://surl.li/axagv>.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 28.07.2023)
8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 2018р. №9. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 28.10.2023р.)
9. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 04.11.2023 р.).
10. Порядок подання фінансової звітності, затверджений Постановою Кабінету міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF> (дата звернення: 10.11.2023)
11. Про затвердження Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 02.03.2015 №205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0300-15#n669>
12. Про зміни до [порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки](#): Наказ Міністерства економіки України від 10 жовтня 2023 року №15161. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1870-23#n2>
13. Про ціни і ціноутворення: Закон України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 02.04.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.
14. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
15. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 16.08.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.
16. Кодекс законів про працю України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 02.04.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА:Освіта». URL: <https://osvita.dnuvs.ukr.education/md/course/view.php?id=14>
2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/>

ОК31 СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

Змістовний модуль 1. ЗАГАЛЬНІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Тема 1. Сутність стратегії та стратегічного управління. Передумови розвитку теорії стратегічного управління. Етапи розвитку стратегічного управління. Сутність та особливості стратегії розвитку макроекономічного рівня. Загальна характеристика макроекономічної стратегії. Поняття стратегії. Характеристика розробок десяти шкіл стратегій: школа дизайну; школа планування; школа позиціонування; школа підприємництва; когнітивна школа; школа навчання; школа влади; школа культури; школа зовнішнього середовища; школа конфігурації. Концепція стратегічного управління. Мета стратегічного управління економічним сектором країни. Принципи стратегічного управління фінансово – економічним сектором країни. Переваги стратегічного підходу до управління індикаторами оцінки макроекономічного розвитку країни..

Тема 2. Процес стратегічного управління. Стратегічне управління як перманентний процес. Характеристики процесу стратегічного управління: формування стратегічного бачення та місії; створення системи стратегічних цілей; формування стратегії; реалізація стратегії; оцінка, внесення корективів та аналіз нових напрямків. Роль стратегії в успіху. Критерії успішної стратегії. Стратегія, етика і соціальна відповідальність бізнесу.

Тема 3. Стратегія і конкурентна перевага. Природа та джерела конкурентної переваги: зовнішні та внутрішні. Поява конкурентної переваги. Стійка конкурентна перевага. Діагностика конкурентної переваги. Конкурентна перевага на різних ринках. Характеристика стратегії лідерства за витратами: ефект масштабу, економія за рахунок навчання (досвіду), удосконалення технологічного та виробничого процесів, проектування товарів, використання потужностей, зменшення витрат на вході. Недоліки стратегії лідерства за витратами. Особливості стратегії диференціації. Аналіз диференціації: попит та пропозиція. Витрати на диференціацію. Недоліки стратегії диференціації. Стратегії фокусування: особливості використання та недоліки. Стратегії співпраці та конкурентна перевага. Злиття і поглинання як засіб зміцнення конкурентних позицій. Вертикальна інтеграція «вперед» і «назад». Стратегії звуження бізнесу. Наступальні та оборонні стратегії. Стратегія першопрхідника.

Тема 4. Вибір стратегії у контексті різних галузей. Еволюція галузі. Модель життєвого циклу галузі. Організаційна адаптація та зміни. Конкуренція в галузі, що формується. Конкуренція на динамічних ринках. Конкуренція у зрілих галузях. Стратегії для зрілих галузей. Стратегічні ризики у зрілих галузях. Конкуренція в галузях, що знаходяться на етапі застою чи спаду.

Конкурентні переваги в сегментованих галузях. Стратегії для швидко зростаючих компаній. Стратегії для лідерів галузі та компаній-переслідувачів. Стратегії для неконкурентоспроможних компаній та компаній в стані кризи. Десять принципів розробки успішної стратегії.

Тема 5. Сучасні тенденції стратегічного управління. Тенденції змін зовнішнього середовища: формування «нової» економіки, загострення конкуренції, непередбаченість змін, тиск з боку соціальних груп. Колапс прибутковості та компанії «мильні бульбашки». Пошук нової моделі корпорації. Теорія складності. Перетворення організації: компанії, що орієнтовані на потенційні можливості; компанії, що орієнтовані на командну роботу, проекти та бізнес процеси; компанії, що орієнтовані на адаптивність. Стратегія блакитного океану.

Змістовний модуль 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА БАЗІ ІНСТРУМЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Тема 6. Сутність і вплив інструментів економічної безпеки на стратегічне управління розвитком суб'єктів господарювання Роль, значення, сутність і місце мети у стратегічному управлінні розвитком суб'єктів господарювання. Поняття та значення інструменту економічної безпеки в управлінському циклі. Місія, генеральна мета суб'єктів господарювання. Класифікація цілей суб'єктів господарювання та їх економічної безпеки. Сутність категорії «конкурентоспроможність» та її взаємозв'язок з рівнем економічної безпеки підприємства. Стратегічні групи конкурентів суб'єктів господарювання та їх вплив на рівень економічної безпеки підприємства. Зміст і структура стратегічного плану суб'єктів господарювання. Стратегічні плани, проекти та програми суб'єктів господарювання. Система стратегічних, поточних та оперативних планів суб'єктів господарювання та їх взаємозв'язок з механізмом економічної безпеки підприємства.. Забезпечення виконання стратегічних планів, проектів, програм та рівня економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Тема 7. Стратегічний набір суб'єктів господарювання. Інструменти економічної безпеки. Загальні та загально конкурентні стратегії. Сутність стратегії розвитку суб'єктів господарювання. «Стратегічний набір». Коригування стратегічного набору суб'єктів господарювання. Види інструментів економічної безпеки. Процес побудови стратегічного набору. Склад і ієрархія стратегічного набору суб'єктів господарювання. Стратегічна прогалина. Загальні та загально - конкурентні стратегії. Розробка механізму управління інструментами економічної безпеки. Зв'язок загальних стратегій з «життєвим циклом» суб'єктів господарювання та інструментами економічної безпеки. Контрольний список головних загальних стратегічних альтернатив. Основні фактори, що впливають на зміст загальної стратегії суб'єктів господарювання. Види загроз та ризиків, які чинять вплив на поведінку інструментів економічної безпеки підприємств Дерево цілей суб'єктів господарювання.

Тема 8. Стратегічний аналіз середовища діяльності та інструментів економічної безпеки суб'єктів господарювання. Характеристика зовнішньої середовища суб'єктів господарювання. Аналіз економічного, політико-правового, соціокультурного та технологічного сектору зовнішньої середовища суб'єктів господарювання. Аналітична оцінка інструментів економічної безпеки суб'єктів господарювання. Аналіз цілей, задач та структури суб'єктів господарювання. Основні типи організаційних структур управління. Аналіз рівня кадрової фінансової та інноваційної безпеки підприємства. Аналіз майнового комплексу, необоротних активів, оборотних активів та продукції і виробничої потужності суб'єктів господарювання. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. Оцінка впливу ризику на поведінку інструментів безпеки суб'єктів господарювання. Оцінка критеріїв оцінювання фінансового стану та фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Тема 9. Стратегії розвитку та рівня економічної безпеки суб'єктів господарювання. Стратегії темпів розвитку, росту, скорочення, умов освоєння ринку, проникнення на ринок, розвитку ринку та розробки нових товарів. Стратегії диверсифікації, конкурентних переваг, лідерства суб'єктів господарювання за рахунок економії на витратах. Стратегії диференціації, сфокусованих витрат, сфокусованої диференціації та частин ринку. Стратегії «лідера» та «фахівця» суб'єктів господарювання. Обґрунтування рівня економічної безпеки суб'єктів господарювання. Оцінка взаємозв'язку обраної стратегії розвитку та рівня економічної безпеки підприємства. Моніторинг поведінки стратегічних індикаторів оцінювання інструментів економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Тема 10. Реалізація стратегій розвитку та заходів зміцнення економічної безпеки суб'єктів господарювання. Методи прогнозування розвитку суб'єктів господарювання. Сітьові методи планування і управління діяльністю суб'єктів господарювання. Метод бізнес-планування в стратегічному управлінні розвитком суб'єктів господарювання. Порядок адаптації заходів зміцнення економічної безпеки суб'єктів господарювання. Методи стратегічного управління на основі вибору стратегічних позицій та ранжирування задач. Змістовність методів стратегічного управління за сильними і слабкими сигналами, стратегічним набором розвитку, стратегічними задачами та стратегічним управлінням в умовах спонтанних змін в діяльності суб'єктів господарювання. Розробка, затвердження та порядок впровадження заходів зміцнення економічної безпеки суб'єктів господарювання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Аванесова Н. Е. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади: монографія. Харків: нац. ун-т буд-ва та архітектури. Харків: Щедра садиба плюс, 2019. 195 с.
2. Андрієнко В. М. Стратегічне управління підприємствами реального сектору економіки : механізми, методи, моделі : монографія / [В. М. Андрієнко та ін.] ; Донецький нац. ун-т. Донецьк: ДонНУ, 2021. 155 с.

3. Андрійчук І.В., Савко О.Я. Стратегія підприємства: практикум. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2021. 126 с.
4. Балан В.Г. Стратегічне управління. Практикум: навч. посіб./[2-ге вид., перероб. і допов] К.:Наукова столиця, 2018. 523 с.
5. Березін О. В. Безпарточний М.Г. Стратегія підприємства: навч. посібник. Київ: Ліра, 2021. 224 с.
6. Берницька Д. І. Стратегія підприємства: навчальний посібник. Тернопіль: Крок, 2019. 213 с.
7. Дикань В., Токмакова І. та ін. Стратегічне управління: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
8. Довбня С.Б., Найдовська А.О. Стратегія підприємства. Частина 2: Навч. посібник. Дніпро: НМетАУ, 2021. 92 с.
9. Ігнат'єва І.А. Стратегічний менеджмент: підручник. К.: Каравела, 2019. 464 с
10. Клівець П. Г. Стратегія підприємства: навч. посібн. Київ: Академвидав, 2019. 320 с.
11. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: підручник. Вид. 2-ге, оновл. і допов. Львів: Новий Світ – 2000, 2019. 426 с.
12. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: навч. посіб. Львів : «Новий Світ-2000», 2018. 324 с.
13. Оберемчук В.Ф. Стратегія підприємства. Короткий курс лекцій. К.:МАУП, 2019.128 с.
14. Піжук О. І. Стратегія підприємства : навч. посіб. Ірпінь, 2018. 390 с
15. Приймак Н.С. Управління стратегічними змінами: навч. посіб. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 131 с.
16. Саєнко М. Г. Стратегія підприємства. Т.: „ТАЙП». 2018. 215 с.
17. Сак Т. В. Стратегія підприємства: курс лекцій. Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2021. 130 с.
18. Селезньова Г. О. Стратегія підприємства: навч. посібник. Х.: Вид. ХНЕУ, 2018. 240 с.
19. Стратегічне управління компанією : навч. посіб. / О. В. Посилкіна, О. В. Літвінова, А. Г. Лісна, К.С. Світлична. Х. : НФаУ, 2020. 218 с
20. Стратегічне управління: навч. – метод. посіб. / В.С. Толуб'як, Ю.Г. Королюк, О.П. Дудкіна, Т.М. Попович. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 213 с
21. Стратегічний менеджмент: підручник. К.: Каравела, 2019. 464 с
22. Стратегія підприємства : навч. посіб. / А.П. Наливайко, Н.М. Гаращенко, Є.В. Прохорова ; за заг. та наук. ред.. д.е.н., проф., засл. Діяча науки і техніки України А.П. Наливайка. К.: КНЕУ, 2016. 485 с.
23. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник. Харків : ХНУВС, 2021. 208 с.
24. Шевченко Л. С. Стратегії підприємства: навч. - метод. посіб. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 148 с.
25. Шершньова З.С., Оборська С.В. Стратегічне управління: навч. посіб. –К.:КНЕУ, 2018. 220 с.
26. Юркевич О.О.Стратегія розвитку підприємства. Конспект лекцій.

Додаткові

1.Ареф'єва О.В. Адаптивне управління підприємствами в умовах геотехнологічного відтворення: монографія.. К.: НАУ, 2020. 260 с.

2.Гринько, Т.В., Гвініашвілі Т.З., Каліберда М.С. Стратегічне управління підприємством в умовах цифрової економіки. Економіка та суспільство. 2023. № 50. <file:///C:/Users/Alex/Downloads/2440-Текст%20статті-2354-1-10-20230612.pdf>

3.Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З. Формування системи конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва в умовах цифровізації. Підприємство: сучасні виклики, тренди та трансформації: колективна монографія / за заг. ред. Гринько Т.В. Вид-во : ФОП Біла К. О. 2023. С. 121–186.

4. Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі : монографія / за ред. Ареф'євої О.В. К. : ФОП Маслаков, 2019. 342 с.

5.Конкурентні стратегії безпеки розвитку України у глобальному середовищі : монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; за заг. ред. А. І. Мокія. Львів, 2019. 872 с.

6.Колокольчикова І.В. Стратегічне управління та формування позитивного іміджу суб'єктів господарювання. Інфраструктура ринку. 2021. № 56. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/56-2021>

7.Комплементарність інформаційно-цифрових і соціально-економічних перетворень як умова стабільного розвитку суспільства : монографія / за ред. чл.- кор. НАН України А.А. Гриценка. К., 2021. 400 с.

8.Ляшенко В. І., Петрова І. П. Стратегування в системі державного управління: виклики сьогодення та науково-експертні платформи. Вісник економічної науки України. 2020. № 1 (38). С. 86-96.

9.Сазонова С., Новиков Д. Контролінг стратегічного управління на підприємствах в умовах цифрової економіки. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, 2023. № 15. С. 201–208.

10.Синіговець О. Стратегічне управління в сучасному економічному розвитку держав. Вісник Хмельницького національного університету 2022, № 6, Том 2. С.81-84.

11.Стратегія підприємства: конспект лекцій/ І. М. Агеєва, Є.М. Коренман, Ю.В. Дьяченко. Одеська національна академія харчових технологій, 2019. 42 с.

12.Сучасні технології стратегічного управління в умовах євроінтеграції : монографія / І. О. Кузнецова та ін. Харків : ПромАрт, 2018. 184 с.

13.Уткіна Ю. М., Тупікова О. Г. Стратегічні напрямки підвищення ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах господарювання. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 64. С. 94–101.

14.Таранич А. В. Стратегії економічного зростання країн в контексті глобальних викликів розвитку світового господарства. Вісник економічної науки України. 2020. № 1 (38). С. 52-57.

15. Токмакова І. В., Шатохін Д. А., Мельник С. В. Стратегічне управління розвитком підприємств в умовах цифровізації економіки. Вісник економіки

транспорту і промисловості. 2018. № 64. С. 283–291.

16. Чукурна О. П., Некрасова Л. А., Добрянська Н. А., Ізмайлов Я. О., Шкрабак І. В., Інграм К. Л. Формування методичних засад оцінки потенціалу інноваційного розвитку промислового підприємства. Науковий вісник Національного гірничого університету. 2020. № 4. С. 146–151.

17. Чухлата Ж. Г. Особливості стратегічного управління підприємством в сучасних умовах. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 62. С. 362–367.

18. Яковенко О.І. Дослідження деяких аспектів дефініції «стратегія» та особливостей їх застосування вітчизняними підприємствами в умовах глобалізації. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління». Т.30(69) №5, Ч.2. 2019. С.91—96.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: №254к/96ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>.

2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості» URL: <https://cutt.ly/2v9ISJ8>

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18) «Дохід». URL: - http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025

4. Міжнародні стандарти аудиту. URL: <http://surl.li/myhaw/>.

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <http://buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx>.

6. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : затв. наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014. URL: <http://surl.li/axagv>.

7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 2018р. №9. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

9. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

10. Порядок подання фінансової звітності, затверджений Постановою Кабінету міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>

11. Про затвердження Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 02.03.2015 №205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0300-15#n669>

12. Про зміни до [порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки](#): Наказ Міністерства економіки України від 10 жовтня 2023 року

№15161. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1870-23#n2>

13. Про ціни і ціноутворення: Закон України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 02.04.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

14. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

15. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України: – К.: редакція від 16.08.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

16 Кодекс законів про працю України. Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 02.04.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА:Освіта». URL: <https://osvita.dnuvs.ukr.education/md/course/view.php?id=14>

2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/>

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

ОК14 МІКРОЕКОНОМІКА

1. Мікроекономіка як складова економічної теорії.
2. Етапи розвитку мікроекономіки як науки.
3. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні.
4. Методи мікроекономіки.
5. Основні постулати теорії поведінки споживача
6. Корисність та її особливості.
7. Закон спадної граничної.
8. Максимізація корисності.
9. Гранична корисність грошей.
10. Рівновага споживача в кардинальній теорії корисності.
11. Основні постулати теорії поведінки споживача
12. Корисність та її особливості.
13. Рівновага споживача в кардинальній теорії корисності.
14. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій.
15. Криві байдужості: побудова та властивості.
16. Бюджетні обмеження. Рівновага споживача
17. Моделювання поведінки споживача на ринку товарів
18. Гранична норма заміщення благ: суть і методика обчислення.
19. Реакція споживача на зміни доходу й цін.

20. Криві «доход – споживання» та криві «ціна - споживання».
21. Ефект доходу та ефект заміщення. Криві та закони Енгеля, особливості
22. Економічна природа та теорія фірми (підприємства).
23. Витрати фірми, коротко – і довгостроковий період.
24. Дохід та прибуток фірми.
25. Ефект доходу й ефект заміщення. Парадокс Гіффена.
26. Ринковий попит. Ринкова пропозиція.
27. Рівновага попиту та пропозиції. Формування ринкової ціни
28. Концепція еластичності попиту. Цінова еластичність попиту
29. Еластичність пропозиції.
30. Надлишок споживача: поняття, утворення, зміна.
31. Виробництво та його ресурси
32. Види витрат. Економічний та бухгалтерський підхід до визначення витрат
33. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, його організаційні форми й функції.
34. Ознаки та умови ринку досконалої конкуренції
35. Максимізація прибутку на ринку досконалої конкуренції в короткостроковому періоді
36. Максимізація прибутку на ринку досконалої конкуренції в довгостроковому періоді
37. Ефективність ринку досконалої конкуренції
38. Ознаки та умови монопольного ринку. Крива попиту монополіста
39. Мотивація поведінки підприємства.
40. Фактор часу й періоди функціонування підприємства.
41. Ознаки та умови ринку монополістичної конкуренції
42. Ізокватна варіація факторів виробництва
43. Пропорційна варіація факторів виробництва
44. Оптимум товаровиробника та ізокостна варіація факторів виробництва
45. Загальні ознаки олігополії. Теорії ігор та ринки олігополії.
46. Моделі поведінки фірми в умовах олігополії. Змови на олігопольному ринку
47. Ефективність розподілу. Крива споживацьких можливостей
48. Ефективність виробництва. Крива виробничих можливостей
49. Ринок та ринковий механізм.
50. Критерій та оптимум Парето. Загальна рівновага

ОК17 ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Поняття, предмет і об'єкт вивчення курсу «Економіка підприємств»
2. Мета, поняття та ключові завдання діяльності підприємств.
3. Базові функції діяльності підприємств: основні та допоміжні.
4. Сутність та значення підприємницької діяльності.
5. Принципи та передумови виникнення підприємницької діяльності.

6. Форми і типи підприємницької діяльності.
7. Правові основи створення підприємств.
8. Функціонування підприємств: спеціальні закони та нормативно-правові акти.
9. Правові основи ліквідації підприємств.
10. Порядок створення та реєстрації підприємств різної форми власності.
11. Загальна характеристика середовища функціонування підприємства.
12. Ключові аспекти макросередовища підприємства.
13. Характеристика мікросередовища підприємства.
14. Поняття виробничої структури підприємства.
15. Характеристика видів виробничої структури підприємства.
16. Поняття та завдання управління підприємством.
17. Ключові складові циклу управління підприємством.
18. Характеристика методів управління підприємством.
19. Організаційні структури управління підприємством.
20. Ринок: поняття та умови функціонування.
21. Ринкова інфраструктура: поняття та значення.
22. Складові елементи ринкової інфраструктури
23. Планування як базова функція управління.
24. Методи планування на підприємстві.
25. Характеристика системи планів підприємства..
26. Виробнича програма підприємства, її розроблення та обґрунтування.
27. Персонал: поняття та значення в діяльності підприємства.
28. Функції управління персоналом підприємства
29. Методи управління персоналом підприємства
30. Продуктивність праці, показники і методи її вимірювання.
31. Поняття, принципи, функції та види заробітної плати.
32. Форми і системи оплати праці.
33. Поняття та значення основних фондів в діяльності підприємств.
34. Методи нарахування амортизації основних фондів.
35. Показники ефективності відтворення і використання основних фондів.
36. Методи визначення виробничої потужності на підприємстві.
37. Поняття та значення оборотних фондів у діяльності підприємства..
38. Показники ефективності використання оборотних фондів.
39. Шляхи покращення використання оборотних коштів підприємства.
40. Поняття і класифікація витрат підприємства..
41. Дохід і прибуток підприємства: поняття і значення.
42. Показники визначення прибутковості діяльності підприємства.
43. Ефективність виробництва: суть, види і показники.
44. Показники, резерви і чинники підвищення ефективності виробництва.

45. Економічна безпека підприємства: сутність, мета, види та значення в діяльності підприємств.
46. Напрямки організації економічної безпеки підприємства за функціональними складовими.
47. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства.
48. Суть та мета проведення санації підприємства.
49. Характеристика ініціаторів санації підприємства.
50. Методи і симптоми банкрутства підприємства.

ОК21 ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

1. Сутність та основні складові економічної безпеки держави.
2. Предмет, методи, об'єкти і суб'єкти економічної безпеки держави.
3. Національні економічні інтереси та загрози економічній безпеці держави.
4. Концепція національної безпеки України.
5. Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року та економічна безпека держави.
6. Сутність понять «ризик», «небезпека», «загроза» в сфері економічної безпеки держави.
7. Зовнішні та внутрішні загрози. Суб'єкти загроз та засоби запобігання виникненню загроз.
8. Класифікація загроз в системі економічної безпеки держави.
9. Методика оцінки рівня економічної безпеки національної економіки за функціональними складовими.
10. Поняття індикаторів економічної безпеки.
11. Сутність макроекономічної безпеки та загрози макроекономічній безпеці.
12. Аналіз показників макроекономічної безпеки.
13. Основні аспекти прояву економічної безпеки регіонів.
14. Системний підхід до управління економічною безпекою регіонів.
15. Загрози забезпеченню економічної безпеки регіонів.
16. Функція забезпечення економічної безпеки в стратегіях, програмах та прогнозах розвитку регіонів.
17. Інноваційна модель соціально-економічного розвитку і забезпечення національної економічної безпеки.
18. Сутність демографічної безпеки держави та загрози демографічній безпеці.
19. Аналіз показників демографічної безпеки держави.
20. Поняття соціальної безпеки держави та класифікація загроз соціальній безпеці.
21. Аналіз показників соціальної безпеки держави.
22. Сутність продовольчої безпеки, об'єкти та суб'єкти продовольчої безпеки.
23. Аналіз показників продовольчої безпеки.
24. Особливості забезпечення продовольчої безпеки в кризових умовах.

25. Сутність та складові енергетичної безпеки.
26. Системи індикаторів для оцінювання рівня енергетичної безпеки України.
27. Поняття виробничої безпеки держави та класифікація загроз виробничій безпеці.
28. Аналіз показників виробничої безпеки держави.
29. Поняття інвестиційно-інноваційної безпеки держави та класифікація загроз у сфері інвестиційно-інноваційної безпеки.
30. Аналіз показників інвестиційно-інноваційної безпеки держави.
31. Сутність воєнно-економічної складової економічної безпеки держави.
32. Показники оцінки ризиків та загроз воєнно-економічної безпеки.
33. Інформаційна безпека держави.
34. Поняття фінансової безпеки держави та індикатори фінансової безпеки.
35. Складові фінансової безпеки держави.
36. Аналіз показників складових фінансової безпеки держави.
37. Сутність, умови існування та структура тіньової економіки.
38. Тенденції тінізації економіки України. Особливості та шляхи детінізації економіки України.
39. Поняття, структура та методи оцінювання обсягів тіньової економіки.
40. Визначення поняття «корупції», вплив корупції на суспільство і державу.
41. Види державного і недержавного контролю для запобігання економічній злочинності.
42. Сутність та структура зовнішньоекономічної безпеки України.
43. Особливі загрози безпеці України у сфері зовнішньоекономічної безпеки.
44. Фінансові кризи як основні загрози економіки країн.
45. Вплив глобалізації на економічну безпеку вітчизняних суб'єктів господарювання та на національну економіку в цілому.
46. Суб'єкти гарантування національної безпеки держави.
47. Загальнодержавне забезпечення економічної безпеки.
48. Інституційні основи системи економічної безпеки.
49. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року.
50. Механізм забезпечення економічної безпеки держави та її вплив на стратегію забезпечення економічної безпеки підприємства.

ОК24 ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1. Економічна безпека держави: поняття та основні складові.
2. Зміст та види загроз економічної безпеки держави.
3. Економічна безпека регіону та види загроз його розвитку.
4. Поняття економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності.
5. Система економічної безпеки підприємства: поняття та принципи.

6. Служба економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності: поняття та об'єкти захисту.
7. Структура служби безпеки суб'єкта господарської діяльності.
8. Координаційні цілі та особливості управління діяльністю служби безпеки суб'єктів господарювання.
9. Етапи процедура створення служби безпеки суб'єкта господарської діяльності.
10. 10. Документообіг регулювання порядку діяльності служби безпеки суб'єкта господарської діяльності.
11. Суть та структура фінансової безпеки підприємства.
12. Загрози та стан фінансової безпеки підприємства.
13. Оцінки рівня загроз фінансовій безпеці підприємства та методи їх нейтралізації.
14. Організаційно-методичне забезпечення підсистеми фінансової безпеки підприємства.
15. Алгоритм формування стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємств.
16. Загальна характеристика кадрової безпеки підприємства.
17. Розробка системи кадрової безпеки підприємства.
19. Методики діагностики кадрової безпеки та її інформаційна база.
20. Економічна безпека інтелектуального бізнесу: сутність, цілі, принципи.
21. Механізм забезпечення економічної безпеки інтелектуального бізнесу.
22. Поняття, сутність та фактори впливу на техніко-технологічної безпеки підприємства.
23. Техніко-технологічна безпека : об'єкти, суб'єкти, загрози.
24. Основні етапи організації системи техніко-технологічної безпеки та критерії її оцінки.
25. Інноваційна безпека підприємств: поняття, об'єкти.
26. Основні етапи організації системи інноваційної безпеки підприємства та критерії її оцінювання.
27. Поняття, види та характеристика інформаційної безпеки.
28. Елементи формування основ організації (тектології) інформаційної безпеки.
29. Методи й засоби забезпечення інформаційної безпеки.
30. Способи захисту підприємства від правопорушень у сфері обігу інформації.
31. Складники організаційно – управлінської системи забезпечення інформаційної безпеки підприємств.
32. Об'єкти та суб'єкти ринкової безпеки підприємства.
33. Зовнішні та внутрішні загрози ринковій безпеці підприємства.
34. Характеристика критеріїв оцінювання ринкової безпеки підприємства.
35. Методика оцінки рівня ринкової безпеки підприємства.

36. Взаємозв'язок економічної безпеки та маркетингової стратегії підприємства.
37. Поняття політико - правової безпеки підприємства.
38. Мета, об'єкти та суб'єкти правової безпеки підприємств.
39. Джерела загроз та ризиків правовій безпеці господарської організації.
40. Зміст функцій політико - правовій безпеці господарської організації.
41. Показники оцінювання та етапи формування системи правової безпеки підприємства.
42. Силова безпека підприємства: поняття, мета, завдання, суб'єкти та об'єкти.
43. Види загроз та система оцінювання силовій (фізичній) безпеці підприємства.
44. Екологічна безпека: поняття, мета, двовекторність змісту, суб'єкти та об'єкти.
45. Види загроз та система оцінювання екологічної безпеки підприємства.
46. Інтерфейсна безпека підприємства: поняття, мета, об'єкти та суб'єкти.
47. Види загроз інтерфейсній безпеці підприємства та напрями її оцінювання.
48. Особливості економічної безпеки підприємництва.
49. Організація служби безпеки на сучасному етапі підприємництва.
50. Ключові сегменти системи економічної безпеки підприємництва.

ОК26 АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Сутність економічного аналізу.
2. Предмет та об'єкти економічного аналізу.
3. Основні завдання та принципи економічного аналізу.
4. Місце та роль економічного аналізу в системі управління.
5. Види аналізу та їх класифікація.
6. Організація економічного аналізу.
7. Джерела інформації для проведення економічного аналізу.
8. Метод економічного аналізу, його характерні риси.
9. Системний підхід в економічному аналізі.
10. Методика комплексного аналізу.
11. Розробка системи взаємопов'язаних аналітичних показників.
12. Абсолютні, відносні та середні величини в економічному аналізі.
13. Прийом порівняння та способи групування в економічному аналізі.
14. Балансовий спосіб аналізу.
15. Застосування табличних та графічних методів подання аналітичної інформації.
16. Поняття, типи та задачі факторного аналізу.
17. Класифікація та систематизація факторів.

18. Основні типи факторних детермінованих моделей.
19. Поняття детермінованого факторного аналізу та його прийоми (способи).
20. Індексний прийом в аналізі економічних процесів.
21. Методика складання структурної формули детермінованої залежності.
22. Спосіб ланцюгових підстановок.
23. Спосіб абсолютних різниць.
24. Прийом відносних різниць (величин).
25. Спосіб пропорційного ділення (дольової участі).
26. Поняття стохастичного зв'язку та завдання кореляційного аналізу.
27. Використання способів парної кореляції для вивчення стохастичних залежностей.
28. Евристичні методи та їх застосування в аналізі господарської діяльності підприємства
29. Методика проведення аналізу забезпеченості підприємства трудовими ресурсами та продуктивності праці
30. Методика проведення аналізу фонду заробітної плати та використання фонду робочого часу.
31. Методика проведення аналізу динаміки, структури та технічного стану основних засобів, оцінка забезпеченості ними підприємства та ефективності використання.
32. Методика проведення аналізу забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та ефективності їх використання.
33. Методика проведення аналізу витрат підприємства
34. Методика проведення аналізу обсягу, асортименту, структури, якості продукції та ритмічності виробництва.
35. Методика проведення аналізу виконання договірних зобов'язань та реалізації продукції.
36. Методика проведення аналізу собівартості продукції (робіт, послуг) та резерви зниження собівартості.
37. Методика проведення аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства.
38. Методика проведення аналізу складу та динаміки фінансових результатів.
39. Методика проведення факторного аналізу фінансових результатів.
40. Методика проведення аналізу рентабельності діяльності підприємства.
41. Методика проведення аналізу розподілу та використання чистого прибутку.
42. Методика проведення аналізу майнового стану підприємства.
43. Методика проведення аналізу фінансового стану підприємства
44. Методика проведення аналізу ринкових можливостей підприємства та конкурентоспроможності підприємства.
45. Економічна сутність господарських резервів та їх класифікація.

46. Резерви нарощування прибутку та рентабельності.
47. Принципи організації пошуку та підрахунку резервів.
48. Методика підрахунку та обґрунтування величини резервів.
49. Види та призначення прогнозів, методи та параметри прогнозів.
50. Використання результатів аналізу господарської діяльності при оцінці рівня економічної безпеки

ОК30 ПЛАНУВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1. Сутність, предмет та об'єкт планування.
2. Рольове значення процедури планування в забезпеченні рівня економічної безпеки підприємства.
3. Основні положення Концепції планування.
4. Планування як функція управління рівнем економічної безпеки підприємством.
5. Методи планових розрахунків.
6. Взаємозв'язок процедури планування з вибором індикаторів оцінювання економічної безпеки підприємства.
7. Принципи та види планування на підприємстві.
8. Поняття та роль контролю в системі виконання планів підприємства.
9. Проблеми побудови ефективної системи планування та контролю на підприємстві..
10. Оцінка впливу індикаторів оцінювання рівня економічної безпеки підприємства на змістовність планів його розвитку.
11. Встановлення відповідності процедури розробки планів підприємства з критеріями оцінки економічної безпеки.
12. Застосування маркетингових досліджень при плануванні збуту продукції підприємства.
13. Порядок складання плану збуту продукції підприємства.
14. Планування обсягу реалізації продукції підприємства.
15. Планування рекламної кампанії.
16. Бюджет витрат на рекламну компанію підприємства.
17. Планування обсягів виробництва продукції у натуральному і вартісному вираженні.
18. Виробнича програма підприємства
19. Зміст і завдання оперативно-календарного планування.
20. Врахування ритмічності і рівномірності виробництва в процесі планування.
21. Зміст планування матеріально-технічного забезпечення та послідовність його розробки.
22. Планування потреби в матеріальних ресурсах.
23. Концепції планування виробничої потужності.
24. Кадрове планування на підприємстві.
25. Методи планування чисельності персоналу..
26. Планування продуктивності праці.

27. Напрямки зміцнення кадрової безпеки.
28. Планування забезпечення підприємства технологічним оснащенням.
29. Планування енергозабезпечення підприємства.
30. Планування транспортного обслуговування виробництва.
31. Оцінка виробничої безпеки підприємства..
32. Мета та завдання розробки плану собівартості продукції..
33. Роль процедури планування операційних витрат у забезпеченні фінансової безпеки підприємства.
34. Планування собівартості реалізованої продукції.
35. Планування розподілу загальновиробничих витрат.
36. Планування зведеного кошторису витрат на виробництво.
37. Взаємозв'язок кошторису витрат на виробництво з вибором критеріїв оцінки рівня фінансової безпеки підприємства.
38. Завдання і зміст фінансового плану підприємства.
39. Види фінансових планів підприємства.
40. Методи фінансового планування.
41. Структура фінансового плану підприємства.
42. Планування валового, операційного та чистого прибутку підприємства.
43. Оцінка впливу чистого прибутку на фінансову безпеку підприємства..
44. Планування рентабельності діяльності підприємства..
45. Планові розрахунки ефективності оновлення продукції.
46. Планування витрат на підготовку й освоєння виробництва нової продукції.
47. Призначення та склад бізнес-плану підприємства.
48. Особливості розробки стратегії економічної безпеки підприємства.
49. Взаємозв'язок індикаторів оцінювання економічної безпеки підприємства з показниками перспективних планів.
50. Стратегічні цілі та заходи майбутнього розвитку і зміцнення економічної безпеки підприємства.

ОК32 СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

1. Передумови розвитку теорії стратегічного управління.
2. Етапи розвитку стратегічного управління.
3. Концепція стратегічного управління
4. Принципи стратегічного управління фінансово – економічним сектором країни.
5. Переваги стратегічного підходу до управління індикаторами оцінки макроекономічної безпеки країни.
6. Стратегічне управління як перманентний процес.
7. Характеристики процесу стратегічного управління.
8. Роль та критерії успішної стратегії.
9. Взаємозв'язок успіху стратегії з економічною безпекою

10. Стратегія, етика і соціальна відповідальність бізнесу.
11. Природа та джерела конкурентної переваги.
12. 12 Діагностика конкурентної переваги.
13. Види стратегій: поняття, недоліки та переваги.
14. Конкурентна перевага на різних ринках.
15. Значення стратегічних методів управління в процедурі економічної безпеки.
16. Особливості стратегії розвитку для зрілих галузей.
17. Стратегічні ризики у зрілих галузях
18. Стратегії для швидко зростаючих компаній.
19. Стратегії для лідерів галузі та компаній-переслідувачів.
20. Принципів розробки успішної стратегії з урахуванням рівня економічної безпеки.
21. Тенденції змін зовнішнього середовища.
22. Колапс прибутковості та компанії «мильні бульбашки».
23. Пошук нової моделі корпорації.
24. Зміст теорії складності в стратегічному сегменті.
25. Стратегія блакитного океану.
26. Сутність і місце мети у стратегічному управлінні розвитком суб'єктів господарювання
27. Поняття та значення інструменту економічної безпеки в управлінському циклі.
28. Класифікація цілей суб'єктів господарювання та їх економічної безпеки.
29. Зміст і структура стратегічного плану суб'єктів господарювання.
30. Система стратегічних, поточних та оперативних планів суб'єктів господарювання та їх взаємозв'язок з механізмом економічної безпеки.
31. Сутність стратегії розвитку суб'єктів господарювання.
32. Склад і ієрархія стратегічного набору суб'єктів господарювання.
33. Зв'язок загальних стратегій з «життєвим циклом» суб'єктів господарювання та інструментами економічної безпеки.
34. Контрольний список головних загальних стратегічних альтернатив.
35. Види загроз та ризиків, які чинять вплив на поведінку інструментів економічної безпеки підприємств.
36. Характеристика зовнішньої середовища суб'єктів господарювання.
37. Аналітична оцінка інструментів економічної безпеки суб'єктів господарювання.
38. Особливості та види стратегічного аналізу діяльності підприємств.
39. Аналіз рівня технологічної, фінансової та інноваційної безпеки підприємства.
40. Оцінка критеріїв оцінювання фінансового стану та фінансової безпеки суб'єктів господарювання.
41. Стратегії темпів розвитку та росту суб'єктів господарювання.
42. Стратегії диверсифікації та конкурентних переваг суб'єктів господарювання.

43. Оцінка взаємозв'язку обраної стратегії розвитку та рівня економічної безпеки підприємства.
44. Моніторинг поведінки стратегічних індикаторів оцінювання розвитку суб'єктів господарювання.
45. Нагляд та контроль за дотриманням стратегічного рівня індикаторів економічної безпеки підприємства.
46. Методи прогнозування розвитку суб'єктів господарювання.
47. Метод бізнес-планування в стратегічному управлінні розвитком суб'єктів господарювання.
48. Методи стратегічного управління на основі вибору стратегічних позицій та ранжирування задач.
49. Розробка та затвердження заходів покращення стратегічного розвитку підприємства.
51. Порядок впровадження заходів зміцнення економічної безпеки суб'єктів господарювання в стратегічному управлінні.

6. ПЕРЕЛІК ЗАДАЧ ТА ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

ОК14 МІКРОЕКОНОМІКА

Задача №1

Бізнесмен-початківець збирається розпочати власний бізнес. Відомо, що пов'язані з цим витрати включають: на купівлю обладнання (термін служби 10 років) – 50 тис. грн.; на заробітну плату персоналу – 1- тис. грн. на рік; на сировину – 200 тис. грн. на рік.

За поточних умов господарювання щомісячна зарплата складає 500 грн. На купівлю устаткування та на зарплату персоналу бізнесмен збирається використати власні заощадження, що приносять 10 % річних. Він очікує щорічно отримувати виручку у розмірі 230 тис. грн. Чи порадите ви бізнесмену відкривати власний бізнес, чому?

Задача №2

При ціні білета на футбольний матч 400 грн. на стадіон прийшло 30 тис. глядачів. Коли ціна білета зросла до 900 грн., чисельність глядачів скоротилась до 5 тис. Якщо вважати функцію попиту лінійною, то скільки глядачів придуть на стадіон при ціні 200 грн. за білет?

Задача №3

Попит та пропозиція на обіди в студентській їдальні описуються рівняннями:

$$Q_d = 2\,400 - 100P,$$

$$Q_s = 1\,000 + 250P.$$

1. Вирахуйте рівноважну ціну і кількість обідів, які було продано за такою ціною.
2. Піклуючись про студентів, адміністрація встановила ціну, яка дорівнює 3 грн. за обід. Охарактеризуйте наслідки такого рішення.

Задача №4

Споживач бажає максимізувати задоволення від придбання благ А та В. Ціна блага А дорівнює 30 грн., а ціна блага В – 15 грн. Граничну корисність від споживання додаткової одиниці блага В споживач оцінює у 600 ютилей. Як споживач оцінює граничну корисність блага А? Розрахуйте значення граничної корисності грошей для кожного блага.

Задача №5

Відомості про корисність від споживання якогось блага для споживача виглядають як показано в таблиці 1.

Розрахуйте граничну корисність (MU). Чи виконується у цьому випадку закон спадної граничної корисності (перший закон Госсена)?

Таблиця 1.

Шкала корисності

Кількість блага, шт.	Загальна корисність, TU	Гранична корисність, MU
0	100	
1	143	
2	180	
3	200	
4	216	
5	226	

Задача №6

Споживач витрачає 13 грош. од. на тиждень на помідори та огірки. Гранична корисність помідорів для нього визначається рівнянням $30 - 2X$, де X – кількість помідорів, кг.

Гранична корисність огірків становить $19 - 3Y$, де Y – кількість огірків, кг.

Ціни товарів відповідно 2 грош. од. та 1 грош. од. Яку кількість помідорів та огірків придбає раціональний споживач?

Задача №7

На рисунку 1 наведено графічне зображення вибору споживача. Рівновага споживача досягається в точці E .

1. Знайдіть величину доходу споживача, якщо відомо, що ціна товару X становить 20 грош. од.
2. Якою у такому випадку має бути ціна на товар Y ?
3. Запишіть рівняння зображеної бюджетної лінії.
4. Визначте граничну норму заміни товару X товаром Y у точці E .

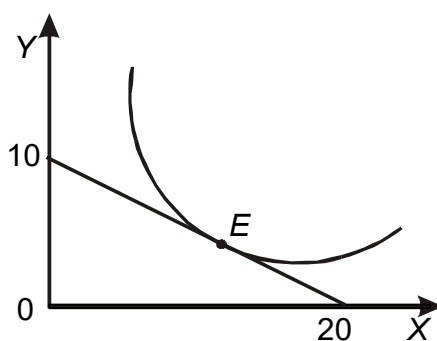

Рис. 1. Вибір споживача

Задача №8

Споживач має дохід 20 грош. од. і витрачає його на придбання блага X по ціні 10 грош. од. і блага Y по ціні 20 грош. од. Вибір споживача, що максимізує корисність, включає 12 одиниць X і 4 одиниці Y . Збільшення ціни товару X до 20 грош. од. викликає зміщення точки рівноваги ($4X$; $6Y$), зниження до 5 грош. од. – відповідно ($20X$; $5Y$).

1. Зобразіть графічно, як змінюватиметься положення бюджетної лінії у разі зниження та підвищення ціни.
2. Побудуйте лінію «ціна – споживання».
3. Використовуючи лінію «ціна – споживання», побудуйте криву попиту споживача на товар X .

Задача №9

Припустимо, що виробник діє в короткостроковому періоді, коли обсяг устаткування є фіксованим. Виробник знає, що у міру збільшення кількості робітників у процесі виробництва від 1 до 7 кількості виробленої продукції змінюється таким чином: 10, 17, 22, 25, 26, 25, 23.

1. Розрахуйте граничну та середню продуктивність праці для цієї функції виробництва.
2. Чи демонструє ця функція виробництва спадну віддачу від масштабу? Поясніть чому?
3. Покладаючись на інтуїцію, поясніть, що може спричинити від'ємне значення граничної продуктивності праці?

Задача №10

У таблиці 1 наведені деякі значення витрат фірми. Розрахуйте значення відсутніх показників:

Таблиця 1

Деякі дані про витрати фірми

Q	TC	FC	VC	AFC	AVC	ATC	MC
100		300				11	
200							7
300					6		

ОК17 ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Задача № 1

У механічному цеху встановлені і діють 45 верстатів типу А і 30 верстатів типу Б. Відповідно випускаються деталі двох видів. У звітному році 260 робочих днів, режим роботи – двозмінний, тривалість зміни – 8 год. Регламентовані зупинки устаткування щозміни становлять 2% від номінального фонду часу для верстатів типу А, 5% – для верстатів типу Б і по 45 хв витрачається для кожного типу верстатів на підготовчо-завершальні роботи. Трудомісткість виготовлення однієї деталі на верстатах типу А – 0,5 нормо-год., на верстатах типу Б – 0,35 нормо-год. Коефіцієнт використання верстатів типу А – 0,8; верстатів типу Б – 0,7. Визначити річну виробничу потужність механічного цеху окремо з випуску деталей типу А і типу Б, а також фактичну кількість виготовлених деталей. Обґрунтуйте як економіст, який вид верстатів доцільно збільшити у механічному цеху, з метою збільшення випуску деталей.

Задача № 2

Підприємство виготовило продукції основного виробництва на суму 3 250 тис. грн. Роботи виробничого характеру, які були виконані на сторону, - 140 тис. грн. Вартість напівфабрикатів власного виробництва – 370 тис. грн., із них 70% використано у власному виробництві. Розмір незавершеного виробництва збільшився на кінець року на 50 тис. грн. Залишки готової продукції на складі на початок року – 28 тис. грн., на кінець року – 33 тис. грн. Розрахувати обсяг валової та реалізованої продукції. Дайте відповідь на питання: Яка необхідність визначення обсягу валової та реалізованої продукції підприємства?

Задача № 3

Виробнича трудомісткість робіт на рік складає 1967 тис. н-год.. Плановий фонд робочого часу на одного робітника – 1880 год. на рік, планове виконання норм виробітку – 118%. Визначити чисельність виробничих робітників-відрядників. Дайте відповідь на питання: Яка необхідність встановлення чисельності виробничих робітників-відрядників?

Задача № 4

Визначити зростання продуктивності праці (%), якщо в поточному році цех виготовив товарної продукції на 6,2 млн. грн. при чисельності працюючих 1800 чол. В плановому році заплановано випустити продукції на 6944 тис. грн., при чисельності працюючих 1872 чол. Зробіть обґрунтовані висновки з отриманих результатів розрахунку.

Задача № 5

На початку року вартість основних фондів підприємства становила 580 тис. грн. Протягом року з балансу підприємства вибули основні фонди вартістю: у лютому - 26 тис. грн.; у червні - 45 тис. грн. На баланс надійшли основні фонди вартістю: у травні - 60 тис. грн., у жовтні - 82 тис. грн. Визначити

середньорічну вартість основних фондів підприємства. Дайте відповідь на питання: З якою метою економіст підприємства проводить визначення середньорічної вартості основних фондів підприємства? На яке управлінське рішення отримана інформація має вплив?

Задача № 6

Визначити фондівіддачу, фондомісткість та фондоозброєність праці, якщо відомо, що середньорічна вартість основних фондів підприємства становить 950 тис. грн., чисельність промислово-виробничого персоналу становить 79 осіб, обсяг випущеної за рік продукції - 10200 тис. грн. Обґрунтуйте необхідність визначення зазначених показників для прийняття управлінського економічного рішення.

Задача № 7

Визначити величину скорочення тривалості одного обороту та коефіцієнт ефективності використання оборотних коштів за такими даними:

Собівартість реалізованої продукції в базисному році 490 тис. грн.;

Рентабельність продукції 24 %;

Середні залишки оборотних коштів у базисному році 12 тис. грн.;

Збільшення реалізованої продукції у звітному році 10 %;

Збільшення прибутку у звітному році 12 %.

Дайте відповідь на питання: У яких випадках виникає необхідність встановлення тривалості одного обороту та коефіцієнта ефективності використання оборотних коштів підприємства?

Задача № 8.

На основі вихідних даних обчислити обсяг реалізованої продукції, її собівартість і суму прибутку підприємства. Залишок готової продукції на складі, товарів відвантажених, але не оплачених і товарів на зберіганні у покупців на початок року склав 850 тис. грн., по собівартості - 710 тис. грн. Випуск товарної продукції в плановому періоді 26 580 тис. грн., по собівартості - 20870 тис. грн. Залишок готової продукції на складі і товарів відвантажених, але не оплачених на кінець року - 750 тис. грн., по собівартості - 620 тис. грн. Обґрунтуйте необхідність проведення даних розрахунків економістом підприємства?

Задача № 9.

Визначити валовий прибуток підприємства, якщо відомо, що дохід від реалізації продукції підприємства склав 1,5 млн. грн., податок на додану вартість 20%, витрати на випуск та реалізацію продукції склали 65% від чистого доходу від реалізації продукції. Надайте відповідь на питання: Яка звітна форма підприємства виступає основою для проведення даних розрахунків?

Задача № 10.

Розрахувати загальну рентабельність виробництва, якщо відомо, що доходи від основної діяльності 370 тис. грн, витрати від основної діяльності 285 тис. грн, доходи від підсобної допоміжної діяльності 105 тис. грн, витрати від підсобної допоміжної діяльності 70 тис. грн, середньорічна вартість основних фондів 640 тис. грн, середньорічна вартість оборотних засобів 160 тис. грн. Обґрунтуйте необхідність проведення даних розрахунків для прийняття управлінського економічного рішення.

ОК24 ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Задача № 1.

Підприємство виготовляє і продає за рік продукції на 250 тис. грн. Витрати на її виготовлення і продаж становлять 230 тис. грн., в тому числі змінні витрати – 170 тис. грн., постійні витрати 110 тис. грн.

Розрахувати:

1. коефіцієнт маржинального прибутку;
2. критичну програму виробництва (T_6);
3. коефіцієнт безпеки виробництва.

Обґрунтуйте отримані результати розрахунків в контексті впливу на рівень економічної безпеки підприємства.

Задача № 2.

Визначити необхідний рівень резерву сумнівних боргів підприємства з дебіторської заборгованості, якщо загальний обсяг її 280 тис. грн. Ризик неповернення:

- 30% заборгованості – 2%,
- 40% заборгованості – 5%,
- 20% заборгованості – 10%,
- 10% заборгованості – безнадійно.

Визначити:

1. Середній ризик неповернення та величину резервів сумнівних боргів за всім обсягом заборгованості.
2. Як зміниться рівень ризику, якщо 50% заборгованості, яка мала ризик неповернення 10%, стане безнадійною?

Надайте відповідь на питання: Які заходи має здійснити підприємство з метою підвищення рівня економічної безпеки?

Задача № 3.

Підприємство протягом року реалізувало продукцію комерційним партнерам, проте за результатами звітного періоду встановлено, що з різних причин обсяги продажів продукції та заборгованість за її реалізацію залишились непогашені, що негативно вплинуло на рівень економічної безпеки. Інформація по ситуації, що склалася на підприємстві на кінець звітного періоду представлена в таблиці

Показники	Комерційні партнери підприємства			
	Підприємство № 1	Підприємство №2	Підприємство № 3	Підприємство № 4
Обсяги продажів, тис. грн.	210	360	420	580
Заборгованість, тис. грн.	4	7	12	28

Визначити:

1. Ризик неповерненості боргів за кожним підприємством.
2. Який резерв сумнівних боргів підприємство має сформувати, якщо в наступному році має намір реалізувати продукцію тим самим комерційним партнерам у тих самих пропорціях?
3. Які дії необхідно провести підприємство з метою покращення рівня економічної безпеки у наступному звітному періоді?

Задача № 4 .

Визначити необхідний рівень резерву сумнівних боргів підприємства з дебіторської заборгованості у поточному та плановому роках, якщо загальний обсяг її 570 тис. грн.

Ризик неповернення у поточному році 25% заборгованості – 5%, 50% заборгованості – 8%, 14% заборгованості – 15%, 11% заборгованості – безнадійно.

Ризик неповернення у плановому році 15% заборгованості – 20%, 45% заборгованості – 20%, 20% заборгованості – 8%, 20% заборгованості – безнадійно.

Визначити:

1. Середній ризик неповернення та величину резервів сумнівних боргів за всім обсягом заборгованості.
2. Як зміниться рівень ризику, якщо 50% заборгованості, яка мала ризик неповернення 10%, стане безнадійною?
3. Охарактеризувати ситуацію з позиції впливу на рівень економічної безпеки підприємства.

Задача № 5

Загальний обсяг дебіторської заборгованості підприємства за звітний період склав 3500 тис. грн. Ризик неповернення у поточному році 35% заборгованості – 25%, 20% заборгованості – 3%, 27% заборгованості – 80%, 18% заборгованості – безнадійно. Підприємство протягом року реалізувало продукцію 2-м фірмам. Обсяги продажів та заборгованість, яка, з різних причин, залишалась непогашеною за підприємствами такі:

Таблиця

Показники	Підприємство 1	Підприємство 2
Обсяги продажів, тис. грн.	2100	1000
Заборгованість, тис.грн.	900	600

Визначити:

1. Ризик неповерненості боргів за кожним підприємством.
2. Який резерв сумнівних боргів підприємство має сформувати, якщо в наступному році має намір реалізувати продукцію тим самим фірмам у тих самих пропорціях.
3. Визначити необхідний рівень резерву сумнівних боргів з дебіторської заборгованості
4. Середній ризик неповернення та величину резервів сумнівних боргів за всім обсягом заборгованості.
5. Як зміниться рівень ризику, якщо 50% заборгованості, яка мала ризик неповернення 10%, стане безнадійною?
6. Охарактеризувати ситуацію з позиції впливу на фінансово – економічну безпеку підприємства.

Задача № 6 .

Поточні активи підприємства на кінець звітного періоду становлять 5394,5 тис. грн. Короткострокові зобов'язання (поточні пасиви) 4141,6 тис. грн. Сума термінових зобов'язань не зростає.

Розрахувати:

1. коефіцієнт поточної ліквідності звітного періоду.
2. Суму нерозподіленого прибутку, необхідну для гарантування досягнення підприємством нормативного значення коефіцієнта поточної ліквідності, що дорівнює 2 .

Охарактеризувати ситуацію яка склалася на підприємстві на кінець звітного періоду з позиції впливу на фінансову безпеку.

Задача № 7.

З відповідно до вихідних даних по промисловому підприємству наведених в таблиці здійсніть діагностику ліквідності балансу підприємства на підставі розрахунку коефіцієнтів поточної, швидкої і абсолютної ліквідності. Обґрунтуйте рішення з позиції рівня фінансової безпеки підприємства та запропонуйте напрямки покращення ситуації. Розрахунки проведіть маючи наступні дані.

Таблиця

Показники	Значення (тис. грн.)
Грошові кошти	1740

Готова продукція	1500
Дебіторська заборгованість	3150
Комплектуючі	400
Матеріали	330
Паливо	100
Поточні фінансові інвестиції	2200
Заборгованість працівникам по заробітній платі і соціальних виплатах	400
Кредиторська заборгованість	4570

Задача № 8.

Визначити показники платоспроможності підприємства та обґрунтувати необхідність дотримання їх рівня в контексті фінансової безпеки підприємства.

1. поточні оборотні активи складають 187000 євро, в т.ч.:

— грошові кошти підприємства 36500 євро;

— запаси підприємства – 74300 євро.

2. поточна заборгованість становить 68000 євро;

3. довгострокові пасиви, сума яких дорівнює 32100 євро;

4. власний капітал становить 255000 євро.

Надайте пропозиції зміцнення фінансової безпеки підприємства на майбутній період враховуючи критерії, котрі залучені для визначення показників платоспроможності підприємства.

Задача № 9.

Розрахувати показники рентабельності підприємства за звітний період. Обґрунтувати їх взаємозв'язок з фінансово – економічною безпекою підприємства. Середньорічна вартість основних фондів підприємства склала 145 тис. грн, оборотних коштів 20,5 тис. грн. Розрахунок провести враховуючи наступні дані.

Таблиця

Виріб/ показник	Вихідні дані для розрахунків			Вага виробу, кг
	Річний обсяг реалізації, т	Повна собівартість виробу, грн	Відпускна ціна, грн	
А	7000	0,63	0,75	0,9
Б	6200	0,49	0,55	1,0
В	3500	0,43	0,50	0,5
Г	10000	0,23	0,30	0,2

Задача № 10.

У першому кварталі року підприємство реалізувало 5000 виробів за ціною 80 грн. за один виріб, що покрило витрати підприємства, але не дало прибутку. Загальні постійні витрати складають 70 000 грн, питомі змінні витрати — 60 грн. В другому кварталі було виготовлено та реалізовано 6000 виробів. У третьому кварталі планується збільшити прибуток на 10 % у порівнянні з другим. Визначте, який обсяг продукції необхідно реалізувати, щоб збільшити прибуток на 10 %. Обґрунтуйте доцільність такого рішення з позиції підвищення рівня міцності фінансово – економічної безпеки підприємства.

ОК26 АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Задача № 1

Відомі дані про продаж товарів на одному з ринків міста:

Назва товару	серпень		вересень	
	ціна за од., грн.	обсяг продажу, од.	ціна за од., грн.	обсяг продажу, од.
«А»	108	4000	112	4100
«Б»	210	6300	225	6240
«В»	96	8460	95	8530

Визначити середню зміну обсягу продажу товарів та зростання (зниження) обсягу товарної маси; середню зміну цін товарів та економію (перевитрати) покупців; середню зміну вартості товарів та абсолютне її зниження (збільшення).

Задача № 2

Вихідні дані, тис. грн.:

Показник	Базисний період	Звітний період
1. Товарні залишки на початок року	100	150
2. Надходження товару	1620	1760
3. Роздрібний товарообіг	?	?
4. Інше вибуття	10	21
5. Товарні залишки на кінець року	215	183

Визначити роздрібний товарообіг, а також вплив факторів на зміну його обсягу із застосуванням балансового прийому аналізу.

Задача № 3

Проаналізувати вплив факторів на динаміку змін фонду заробітної плати з використанням прийому ланцюгових підстановок.

Вихідні дані:

Показник	Базисний період	Звітний період
1. Фонд заробітної плати, тис. грн.	2046	2650

2. Кількість місяців, відпрацьованих в середньому 1 працівником підприємства за рік	11	10
3. Середньомісячна зарплата 1 працюючого, грн.	9300	10600
4. Чисельність персоналу підприємства, чол.	20	25

Задача № 4

Проаналізувати вплив факторів на зміну середньорічного виробітку з використанням прийому абсолютних різниць.

Вихідні дані:

Показник	Базисний період	Звітний період
1. Середньорічний виробіток 1 робітника, тис. грн.	1096,68	1178,55
2. Кількість днів, відпрацьованих 1 робітником в середньому за рік	195	194
3. Середньогодинний виробіток 1 робітника, грн.	740	810
4. Середня тривалість робочого дня, год.	7,6	7,5

Задача № 5

Проаналізувати вплив факторів на зміну обсягів товарної продукції з використанням прийому відносних різниць.

Вихідні дані:

Показник	Базисний період	Звітний період
1. Середньоспискова чисельність робітників, чол.	81	80
2. Відпрацьовано, люд.-днів	15714	15600
3. Відпрацьовано, люд.-годин	117855	107640
4. Товарна продукція, тис. грн.	48460	49425

Задача № 6

Відомі наступні дані:

Показник	Базисний період	Звітний період
1. Валова продукція, тис. грн.	7540	7980
2. Середньорічна вартість основних промислово-виробничих засобів, тис. грн.	12456	13512
3. Чисельність промислово-виробничого персоналу, чол.	86	91

Розрахувати показники забезпеченості підприємства основними промислово-виробничими засобами та ефективності їх використання у звітному та базисному періодах. Проаналізувати динаміку зміни показників.

Задача № 7

Відомі наступні дані:

Показник	Базисний період	Звітний період
----------	-----------------	----------------

1. Валова продукція, тис. грн.	8140	8232
2. Витрати матеріальних ресурсів на виробництво продукції, тис. грн.	3960	4120

Розрахувати матеріаловіддачу та матеріаломісткість. Проаналізувати ефективність використання матеріальних ресурсів.

Задача № 8

На підприємстві на кінець звітного періоду величина власних та прирівняних до них коштів склала 412 тис. грн., величина залучених коштів – 534 тис. грн. Визначити загальну суму джерел підприємства, коефіцієнт власності, коефіцієнт залучених коштів, коефіцієнт фінансової стійкості. Розраховані показники порівняти з аналогічними показниками на початок звітного періоду, якщо відомо, що на початок періоду коефіцієнт власності становив 0,52; коефіцієнт залучених коштів – 0,48, а коефіцієнт фінансової стійкості – 1,08. Проаналізувати отримані результати.

Задача № 9

Відомі наступні дані:

Показник	Звітний період у % до базисного
1. Використано матеріалів	103,20
2. Випуск продукції	118,68
3. Рівень матеріаловіддачі	115,00

На основі встановлення взаємозв'язку між показниками проаналізувати динаміку обсягів використання матеріалів, рівня матеріаловіддачі та обсягів випуску продукції.

Задача № 10

Обсяг виробництва продукту «А» у першому році (y_0) склав 8600 одиниць. На основі дослідження динаміки змін показника за 5 років встановлено, що середній абсолютний приріст його значень впродовж періоду ($\Delta \tilde{y}$) склав 1,4. Побудувати формулу для розрахунку прогнозованої величини прибутку до оподаткування за середнім абсолютним приростом на наступні роки, визначити очікуване значення показника на 6-й, 7-й та 8-й роки.

Задача № 11

Обсяг реалізації продукту «Б» у першому році (y_0) склав 6800 одиниць. На основі дослідження динаміки змін показника за 10 років встановлено, що середній темп росту його значень впродовж періоду (K) склав 1,01. Побудувати формулу для розрахунку прогнозованої величини прибутку до оподаткування за середнім темпом росту на наступні роки, визначити очікуване значення показника на 11-й, 12-й та 13-й роки.